

המרכז הזואולוגי תל אביב - רמת גן

כללי

1. חברת המרכז הזואולוגי תל-אביב – רמת-גן בע"מ (להלן – "החברה" או "הספארי") הוקמה בשנת 1980 כחברה פרטית.
2. בעלי המניות בחברה הם עיריית תל אביב – יפו ועיריית רמת-גן (להלן – "העיריות"), בחלוקת הון מניות של 40% ו-60%, בהתאמה.
3. החברה מפעילה ומנהלת את אתר הספארי המשתרע על שטח של כ- 1,000 דונם ומכיל כ- 1,600 בעלי חיים מכל העולם. בהתאם להסכם בין בעלי המניות, הועמדה הקרקע לשימוש החברה, במועד הקמתה, ללא תמורה, על ידי עיריית רמת-גן.
4. האתר המופעל על ידי החברה פתוח למבקרים כל ימות השנה, למעט ביום השואה, יום הזיכרון לחללי צה"ל, ערב יום כיפור ויום כיפור.
5. הכנסות החברה לשנת הכספים 2006 עמדו על סך של כ- 22.68 מיליון ש"ח ונבעו בעיקר ממכירת כרטיסים וזיכיונות להפעלת מיזמים בשטח הספארי, כמפורט להלן:
  - הכנסות ממכירת כרטיסים 19,356,986 ₪.
  - הכנסות ממתן זיכיונות 1,585,002 ₪.
6. ההוצאות העיקריות של החברה הינן בגין משכורות לעובדים ומזון לבעלי החיים, כמפורט להלן:

2005	2006	
11,060,046	12,695,403	שכר עבודה
1,077,962	1,174,431	מזון לבעלי חיים

7. בנוסף לביקור המבקרים (באמצעות רכישת כרטיס חד פעמי או כרטיס מזוני), הספארי מציע פעילויות שונות, כמפורט להלן:
  - ספארי על הבוקר, ספארי בין ערביים, ספארי לילה וספארי חצות – סיורים במרחבי הספארי ליחידים ולקבוצות מאורגנות;
  - אירועים – פרטיים ועסקיים;
  - ימי כיף לקבוצות, ארגונים וחברות;
  - קייטנות ומחנות נוער בחופשות;
  - חוגים לילדים ולנוער;
  - קורסים וסדנאות.

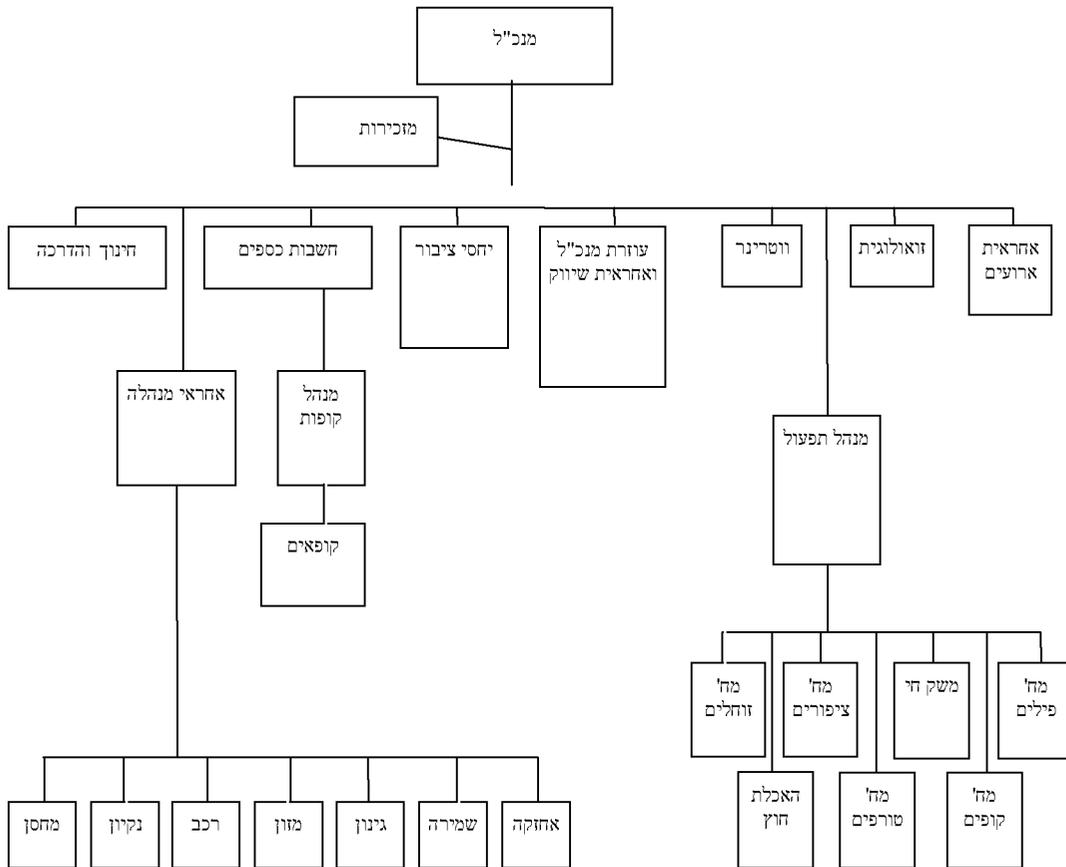

8. לפי דיווחי מנכ"ל החברה בישיבות דירקטוריון של החברה, מספר הכניסות לספארי היה כדלקמן (כניסה באמצעות מנוי שנתי נרשמת ככניסה אחת בלבד):

<u>שנה</u>	<u>מספר כניסות</u>
2003	428,000
2004	440,000
2005	444,000
2006	517,257

9. נכון לחודש ספטמבר 2007, בחברה הועסקו 155 עובדים.

10. להלן המבנה הארגוני של החברה:

11. איסוף הממצאים לדוח הביקורת נערך במהלך השנים 2007 ו- 2008.

בדיקת נושאי הביקורת כללה, בין השאר:

12. עיון, בין השאר, במסמכים הבאים:
- א. הנחיות לשכת התאגידים בעיריית תל אביב – יפו (להלן – "לשכת התאגידים");
  - ב. נהלי החברה;
  - ג. התקשרויות בין החברה לבין ספקיה;
  - ד. התקשרויות בין החברה לבין זכיינים;
  - ה. דוחות כספיים לשנים 2005, 2006 ו-2007;
  - ו. תקנון ותזכיר החברה;
  - ז. רשימה שמית של עובדי החברה לשנים 2005 - 2006;
  - ח. חוזי עבודה אישיים של עובדי החברה.
13. ניתוח קבצי הנהלת חשבונות על מדיה מגנטית לשנים 2005 - 2006.
14. שיחות שנערכו עם גורמים שונים: מנכ"ל החברה; מזכירת המנכ"ל; יועץ משפטי של החברה; מינהלן; מנהל תפעול; יו"ר ועד העובדים; מנהלת כספים; מנהלת חשבונות; חשבת שכר; עוזרת המנכ"ל; זואולוגית ואחראית תרומות; מנהל קופות אחראי קופות ואחראית מתנדבים.

ממצאים**השקעות העירייה****הקצאת מציות**

15. בעלי המניות בחברה העבירו כספים לחברה במהלך השנים 2004 – 2006 כנגד הקצאת מניות כדלקמן:

שנה	עיריית תל אביב-יפו	עיריית רמת-גן
2005	1,000,000 (*)	1,000,000 (**)
2006	333,333	800,000 (***)

* בגין השנים 2003 - 2005

** בגין השנים 2004 - 2005

*** בגין השנים 2005 - 2006

16. בישיבת האסיפה הכללית מתאריך 26 ביוני, 2005, הוחלט להקצות מניות לבעלי המניות בגין תקבולים על חשבון מניות שהועברו לחברה בהתאם ליחס מניותיהן: 84,000 מניות לעיריית רמת-גן (להלן: "עיריית רמת-גן") ו-56,000 מניות לעיריית תל אביב - יפו (להלן: "העירייה").

17. לדברי מנהלת הכספים בחברה, ההקצאה טרם בוצעה נכון למועד עריכת הביקורת.

ארנונה

18. בישיבת הדירקטוריון 01/07 מתאריך 8 ביולי 2007, עדכן המנכ"ל את הנוכחים כדלקמן: "הספארי נדרש לשלם על פי חוק סך של 510,000 ש"ח, לשנה, בגין ארנונה לכל שנת הכספים החל משנת 2003 ועד לשנת 2006 כולל".

19. יתרת חוב החברה בגין ארנונה האמורה להיות משולמת לעיריית רמת-גן בשנים 2003 - 2006 הסתכמה נכון לחודש נובמבר 2006 לסכום של 2,040,000 ש"ח. לדברי מנהלת הכספים בחברה, לפני שנת 2003 החברה לא נדרשה לשלם ארנונה.

20. לגבי חוב החברה השוטף בגין הארנונה לשנת 2006 סוכם בין החברה לבין העיריות כי העיריות ישאו בחוב הארנונה לפי החלוקה הבאה:

סכום בש"ח	
100,000	ספארי
164,000	עיריית תל אביב - יפו
246,000	עיריית רמת-גן
510,000	סה"כ

המנכ"ל מוסיף ומציין כי "בהתייחס לשנים 2003 - 2005, כולל, עיריית ת"א הודיעה כי אין היא מוכנה להשתתף בתשלום הארנונה בגין חובות אלה. כיוון שכך מציעה עיריית ר"ג לשאת בתשלום חלקה היחסי בארנונה לשנים הנו"ל (לאחר הנחת מבצע לשנים 2003 ו-2004 בלבד, מותנה כי הסכום ישולם עד ולא יאוחר מיום 30.6.07)".

21. עיריית רמת-גן הסכימה לשאת בחלקה היחסי בחוב הארנונה כנגד הקצאת מניות בחברה. לדברי מנהלת הכספים בחברה, לא בוצעה הקצאת מניות כנגד קבלת הסכום מעיריית רמת-גן.

22. הביקורת מצאה כי בשנת 2006 הוצאות הארנונה ששולמו, נרשמו בספרי הנהלת החשבונות בשני סעיפים: הוצאות הפעלה והחזקה והוצאות אחרות, כמפורט להלן:

סעיף	סכומים באלפי ש"ח	ביאור
הוצאות הפעלה והחזקה (במסגרת הוצאות שוטפות)	509	הוצאות ארנונה כמוסכם עם עיריית רמת-גן
הוצאות אחרות	1,528	הוצאות ארנונה לעיריית רמת-גן לשנים 2003 - 2005.
סה"כ	<u>2,037</u>	

קבלת החלטות

רקע

23. בתקנות ההתאגדות של החברה נרשם, בין השאר, כדלקמן:

א. אסיפה כללית:

- (1) תתכנס לפחות פעם בשנה;
- (2) בעלי המניות הרגילות יהיו זכאים למנות דירקטורים ומנהלים, להשתתף ולהצביע באסיפות כלליות של החברה ולקבל הודעות אודותן;
- (3) זכויות המניות הרגילות א' וזכויות המניות הרגילות ב' יהיו שוות וזהות. לכל בעל מניה רגילה, מכל סוג, יהיה קול אחד בהצבעה באסיפות כלליות בגין כל מניה שהוא מחזיק;
- (4) כל החלטה באסיפה הכללית תתקבל ברוב קולות.

ב. דירקטוריון:

- (1) דירקטוריון החברה ימנה 10 חברים. בעלי המניות (עיריית תל אביב - יפו ועיריית רמת-גן) ימנו 5 דירקטורים כל אחד;
- (2) יו"ר הדירקטוריון יהיה ראש עיריית תל אביב - יפו;
- (3) במקרה של אי שוויון קולות בדירקטוריון, יועבר העניין להכרעת ראשי שתי הערים.

ג. מועצת מנהלים:

- (1) מועצת המנהלים של החברה תהיה בת 4 חברים, כולם דירקטורים בחברה. כל אחד מבעלי המניות ימנה 2 חברי הנהלה מבין הדירקטורים שמונו על ידי כל אחד מהם;
- (2) יו"ר מועצת המנהלים יהיה ראש עיריית רמת-גן;
- (3) לכל חבר הנהלה יהיה קול אחד. ליו"ר מועצת המנהלים תהיה זכות לדעה מכרעת בכל מקרה של שוויון קולות.

24. בתאריך 6 ביולי, 2004, הודיע מנכ"ל החברה לבעלי המניות כי דירקטוריון החברה ימנה 12 חברים – 6 מטעם כל אחד מבעלי המניות.

25. בתאריך 7 ביולי, 2004, נחתם מסמך על ידי מנכ"ל עיריית רמת-גן ומנכ"ל עיריית תל אביב - יפו המסדיר את יחסי פעילות הצדדים, כמפורט להלן:

עיריית תל אביב - יפו	עיריית רמת-גן	
50%	50%	חלוקה בדירקטוריון
40%	60%	חלוקה באסיפה הכללית
40%	60%	השתתפות תקציבית
50%	50%	חלוקה בהנהלה

26. לשכת התאגידים בעיריית תל אביב – יפו פרסמה נהלים והנחיות לתאגידים עירוניים המוגדרים כתאגיד "שבידי העירייה יש לפחות מחצית ההון או מחצית כוח ההצבעה בתאגיד". (הדגשה לא במקור). על פי הגדרה זו, יש להחיל על החברה הנהלים וההנחיות של לשכת התאגידים בעיריית תל אביב - יפו.

מנהלת לשכת התאגידים מסרה בהתייחסותה מתאריך 28 באפריל, לדוח הביקורת כי:

"בהתאם למצויין בסעיפים 2 ו-23 ג (3) במיומט הממצאים (להלן-"המיומט"), השליטה בחברת המרכז הזיאולוגי תל-אביב רמת-גן בע"מ הינה בידי עיריית רמת-גן. לפיכך, לא חלים על החברה הנהלים וההנחיות של לשכת התאגידים (להלן-הלשכה) כאמור בסעיף ...

למרות האמור לעיל, מקפידה הלשכה להעביר לחברה את כל הנהלים וההנחיות החלים על התאגידים העירוניים, וכאמור בסעיפים שונים במיומט (37, 143, 146 ועוד) מובאים מעת לעת עמדת הלשכה בפני האורגנים השונים של החברה.

בפועל, כל שיחה או הבהרה בכתב או בע"פ המתקיימים עם החברה הינם בדרך התייעצות ו/או המלצות בלבד, שכן, בסופו של דבר, מחליטים האסיפה הכללית, מועצת המנהלים והנהלת החברה על פי שיקוליהן וצרכיהן, ללא התחשבות בכללים ונהלים הנהוגים בעיריית תל אביב-יפו."

27. בחוזר מנכ"ל משרד הפנים מספר 6/03, נקבע כי הרכב הדירקטוריון בחברה עירונית הינו ככלל שליש חברי מועצה, שליש נציגי ציבור ושליש עובדי הרשות המקומית. עוד נקבע ככלל, כי דירקטוריון החברה לא ימנה יותר מ-9 עובדים.

ממצאים

28. החברה מסרה לביקורת רשימת דירקטורים ממנה עולה כי מונו על ידי בעלי המניות 17 איש כנציגיהן בדירקטוריון:

- 8 מטעם עיריית תל אביב – יפו – רשימה זו כוללת שני ממלאי מקום*.

- 9 מטעם עיריית רמת-גן - רשימה זו כוללת שלושה ממלאי מקום.

(לדברי מזכירת מנכ"ל החברה, תנאי מילוי המקום אינם ידועים לחברה).

* רשימת דירקטורים שהועברה לביקורת ממזכירת המועצה ועוזרת מנכ"ל עיריית תל אביב - יפו כללה שמות שבעה דירקטורים בלבד.

29. הביקורת עיינה בדוח רשם החברות שעדכנו האחרון היה בתאריך 13 ביוני 2001, ונמצא כי רשימת הדירקטורים כוללת 18 נציגים מטעם בעלי המניות כמפורט להלן:

- 10 מטעם עיריית תל אביב – יפו.

- 8 מטעם עיריית רמת-גן.

30. חוות דעת שהוצגה על ידי היועץ המשפטי לעירייה קבעה כי חוזר מנכ"ל משרד הפנים הינו חוזה פני עתיד. לכן, חברות עירוניות שהוקמו לפני פרסומו של החוזר אינן כפופות לו.
31. מספר הדירקטורים שהשתתפו בישיבות הדירקטוריון מטעם עיריית תל אביב - יפו היה נמוך באופן עקבי מאלו של עיריית רמת-גן, כמפורט להלן:

מספר דירקטורים מטעם עיריית רמת-גן	מספר דירקטורים מטעם עיריית תל אביב - יפו	ישיבת דירקטוריון מספר
5	3	1/03
6	4	1/04
7 (מתוכם 2 ממלאי מקום)	2	1/05
5	4	1/06
6	3	1/07

32. מעיון בפרוטוקולים של ישיבות הנהלה של החברה עולה כי בתאריכים 8 באוגוסט, 2005, 12 ביוני, 2006, ו- 28 במרץ, 2007, נכח נציג אחד בלבד מטעם עיריית תל אביב - יפו. זאת למרות שלפי תקנות ההתאגדות של החברה צריכים להשתתף בישיבות אלה שני נציגים מטעם כל אחד מבעלי המניות.

33. הפרוטוקולים אינם מפורטים דיים ולא ניתן לדעת מקריאתם מה אמר כל אחד מהנוכחים.

34. בחוזה משנת 1978 שנחתם בין עיריית תל אביב - יפו לבין עיריית רמת-גן (להלן - "חוזה בין העיריות"), בנוגע להקמת הספארי, נרשם כדלקמן:

"תקנות ההתאגדות של החברה תכלולנה את ההוראה הבאה:

"כל אחד מן העניינים הבאים, טעון הסכמה מראש של מועצת עיריית תל-אביב-יפו ושל מועצת עיריית רמת גן גם יחד.

הגדלת הון המניות של החברה

שינוי בזכויות הצמודות למניות החברה

...

6. שינוי בתזכיר או התקנות של החברה."

35. בסעיף 13(א) לתקנות ההתאגדות של החברה נרשם כי "כל שינוי בזכויות המניות פיצול מניות או איחודן למניות בעלות ערך נקוב גדול יותר, ביטול מניות או הקטנת הון המניות ייעשו רק בדרך הקבועה בחוק וכן באישור והסכמה של כל המחזיקים בכל המניות הרגילות א' ו-ב' של החברה."

36. תקנות ההתאגדות של החברה לא מתייחסות לתנאים הנדרשים לצורך שינוי בתזכיר או בתקנות עצמן.

37. במסמך מתאריך 7 ביולי, 2004, אותו אישרו בחתימותיהם מנכ"ל העירייה, בדבר יחסי הפעילות של הצדדים, מפורט כדלהלן:

דירקטוריון	עיריית תל אביב - יפו	עיריית רמת-גן	יו"ר
דירקטוריון	50%	50%	ראש עיריית תל אביב - יפו
אסיפה כללית	40%	60%	
השתתפות תקציבית	40%	60%	
הנהלה	50%	50%	ראש עיריית רמת-גן

38. מעיון בפרוטוקול האסיפה הכללית מתאריך 26 ביוני, 2005, שנמסר לביקורת מהחברה, עולה כי מטעם כל אחד מבעלי המניות נכח בישיבה נציג אחד. בנוגע למינוי רואה חשבון לחברה, שביקשה המשקיפה מטעם לשכת התאגידים של עיריית תל אביב - יפו להחליפו, נכתב בפרוטוקול האמור כי: "בהתייחס ליחסי הכוחות בין עיריות ר"ג ות"א, וחרף התנגדות נציגת עיריית תל אביב - יפו, הוחלט להאריך את הסכם ההתקשרות עם משרד רו"ח ק. וק. לשנה נוספת."

39. מזכירת המנכ"ל מסרה לביקורת כי נהלי החברה, שנכתבו על ידי המנכ"ל, הינם פנימיים ולא הועברו לאישורם של הדירקטורים או לידעתם. לדבריה, הגורם היחיד המחזיק בתיק נהלי החברה ומקבל עדכונים שבוצעו לגביהם, שאינו מבין עובדי הספארי, הינו מנכ"ל עיריית רמת-גן.

מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסות לטיוטת הממצאים כי: "את ממצאי הביקורת יש להפנות להתייחסות מיו"ר הדירקטוריון ומלשכת התאגידים של עיריית ת"א."

מנכ"ל החברה אינו קובע ואינו ממנה דירקטורים, מינוי הדירקטורים באחריות בעלי המניות עיריית ת"א ועיריית ר"ג."

חלוקת הזמנות וכרטיסים ללא תמורה

רקע

40. בנוהל "טיפול בחלוקת הזמנות ואישורי כניסה" של החברה, מפורטים אישורי הכניסה שהחברה מחלקת ללא קבלת תמורה עבורם, כמפורט להלן:

- הזמנה – אישור כניסה חד פעמי ללא תשלום למבקר בודד. ההזמנות ממוספרות ותוקפן עד לסיום השנה הקלנדרית;
- אישור כניסה תקופתי - אישור כניסה "מוגבל בתוקף" למחזיק האישור ולמשפחתו (אישור אישי המזוהה על ידי תמונה);

ג. אישור כניסה VIP – אישור כניסה מוגבל בתוקף למחזיק האישור ולכל הנמצאים בכלי הרכב (אישור אישי המזוהה על ידי תמונה).

41. לפי נוהל "טיפול בחלוקת הזמנות ואישורי כניסה", עוזרת המנכ"ל אחראית על הנפקת אישורי כניסה תקופתיים ואישורי כניסה VIP. אחראי רכש ומחסן, רכזת חינוך ורכזת מתנדבים אחראים על הנפקת הכרטיסים לעובדים שתחת אחריותם. בנוסף, דוברת החברה מחלקת הזמנות כפיצוי למבקרים (להלן – "הגורמים המחלקים"). האחראי לרישום ולמעקב חלוקה אחר ההזמנות הוא מנהל הקופות והגבייה.

42. עוד נרשם בנוהל זה כי "אישורים אחרים מיוחדים יינתנו ע"י המנכ"ל". (ההדגשה לא במקור).

43. מנהלת הכספים ומנהל הקופות מסרו לביקורת שמספר ההזמנות לו זכאי כל עובד בכל שנת כספים, נקבע על פי דירוגו של כל עובד.

44. בנוהל נוסף של החברה, הנקרא "זכאות לקבל הזמנות ואישורי כניסה", מפורטים הגורמים הזכאים לקבל הזמנות וכרטיסים ללא תמורה, כמפורט להלן:

הגורם	סוג כרטיס	כמות שנתית	הערות
עובד קבוע בעל ותק מעל 3 שנים (*)	הזמנה	60	
עובד קבוע בעל ותק עד 3 שנים (*)	הזמנה	30	
עובד שבת בעל ותק של יותר משנה	הזמנה	10	באישור מנהל תפעול
עובד בשירות לאומי	הזמנה	15	אחרי 3 חודשי עבודה בחברה
מתנדב	הזמנה	5	מתנדב מתמיד באישור ראש ענף
מדריך	הזמנה	10	5 לקראת חג פסח 5 לקראת ראש השנה
עוזר מדריך בקייטנה	הזמנה	10	
חבר דירקטוריון	הזמנה	60	
חברי מועצת עיריית תל אביב-יפו ועיריית רמת-גן	אישור כניסה VIP	1	
גמלאי של החברה	אישור כניסה ללא הגבלת זמן (**)	1	
תורמים	אישור כניסה ללא הגבלת זמן (**)	1	באישור המנכ"ל

* בהסכם קיבוצי שנחתם בין הסתדרות העובדים הכללית החדשה לבין החברה מצוין כי "העובד במרכז הזואולוגי עד 3 שנים יהא זכאי לקבל 30 כרטיסי כניסה ליחיד למרכז הזואולוגי מדי שנה. העובד מעל ל-3 שנים, יהא זכאי לקבל 60 כרטיסים כאמור."

** "אישור כניסה ללא הגבלת זמן" אינו מוגדר בנוהל "טיפול בחלוקת הזמנות ואישורי כניסה".

מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לטיוטת הממצאים כי: "יש מקרים בהם המנכ"ל מרשה לעצמו לחרוג מהנוהל ולאשר הזמנות נוספות כמו בסעיף 1.50. מתנדבת שעובדת בספארי שנים רבות כ-3-4 פעמים בשבוע, מתמידה, יעילה ומסורה."

תגובת הביקורת: האמור הינו בניגוד להסכם הקיבוצי שנחתם בין ההסתדרות לבין החברה. אם העובד מקבל תנאים החורגים מהקבוע בהסכם, יש לשקף הטבה בתלוש השכר של העובד.

45. לדברי חשבת החברה ומנהל הקופות, עובדי החברה ובני משפחתם מדרגה ראשונה זכאים להיכנס לספארי בכל ימות השנה ללא תשלום (כניסה חופשית) וזאת בנוסף להזמנות הניתנות ע"י החברה, חשוב לציין כי לחברה אין נוהל ו/או אישור דירקטוריון, המסדיר את זכאות בני משפחת העובד מדרגה ראשונה.

46. מנהל הקופות מקבל לרשותו פנקסי הזמנות (המוגבלים לשימוש באותה שנה בלבד) שהופקו לצורך חלוקתם בשנה מסוימת. זה מעביר מספר הזמנות לגורמים המחלקים, לפי רשימות שהועברו אליו מהנהלת החברה, בהתאם לקבוע בנוהל שלעיל. מנהל הקופות מסר לביקורת כי החלוקה לעובדים ולדירקטורים מבוצעת בתחילת כל שנה. מהמסמכים שאיתרה הביקורת עולה כי במהלך שנה מחולקות הזמנות נוספות בהתאם להוראות שמקבל מנהל הקופות.

הגורמים המחלקים אחראים לנהל רישום מדויק ומפורט למי חילקו הזמנות/אישורי כניסה, לרבות מספרים סידוריים, תאריכי מסירה וחתימת מקבלי הכרטיסים. לאחר סיום החלוקה רשימות אלה אמורות להיות מועברות למנהל הקופות, לצרכי הכנת דוח מסכם ומעקב.

47. בתזכיר ההתאגדות של החברה רשום, בין השאר, כדלקמן:

"שום משכורת או טובת הנאה לא תשולם לדירקטורים או למנהלים בחברה, תמורת כהונתם כדירקטורים או כמנהלים בחברה, לא בכסף ולא בשווה כסף, למעט החזר הוצאות כ"ס. ... לא ישולם שכר או תמורה אחרת לחברי מועצת העיריות או עובדי עיריות אשר יכהנו בחברה כנציגי העיריות." (נההדגשה לא במקור).

48. משרד הפנים ומשרד מבקר המדינה הבהירו לא אחת, בחוזרי מנכ"ל וממכתבים שנשלחו למנכ"ל לי התאגידים העירוניים כי רשות מקומית אינה רשאית לחלק כרטיסים חינם לחברי מועצה או לעובדיה הבכירים, אלא רק לאירועים רשמיים של הרשות בהם נדרשת או מוצדקת השתתפותם של הנ"ל בתוקף תפקידם. חלוקה כרטיסים בנסיבות אחרות כן נקבע, איננה מותרת ויש להימנע ממנה.

49. סעיף 10 לחוק מס ערך מוסף קובע כי החברה מחויבת לשלם מס ערך מוסף בגין מתנות שניתנות לעובדים, לרבות ללא תמורה (לפי שווי שוק).

50. כמו כן, בסעיף 2 (2) לפקודת מס הכנסה, תשכ"א-1961 נקבע כי "מס הכנסה יהא משתלם....מכל טובת הנאה או קצובה שניתנו לעובד ממעבידו...". דהיינו, הטבה כספית הניתנת לעובד על ידי מעבידו נחשבת חלק מהשכר אותו מקבל העובד ועל כן יש לתת לה ביטוי בתלוש המשכורת ולשלם עליה מס.

ממצאים

51. עובדים:

- א. להזמנות שחולקו לעובדי החברה לא ניתן ביטוי בתלושי המשכורת.
- ב. עובדי החברה מקבלים את כל ההזמנות בתחילת שנה. מעיון בדוח עובדים לשנים 2005 ו-2006 עולה כי 7 מהעובדים שקיבלו הזמנות בתחילת שנה עזבו במהלך אותה שנה, כמפורט בדוגמאות שלהלן:

שם עובד	מספר כרטיסים שקיבלו	מועד סיום עבודה	מספר חודשי עבודה
ה. ז.	5	אוגוסט 2006	6
ל. ס.	5	ספטמבר 2006	7
ש. פ.	10	ספטמבר 2006	6
מ. ב.	5	אוקטובר 2006	7
ע. א.	5	אוקטובר 2006	7
ה. ט.	10	דצמבר 2006	2
ד. ס.	10	דצמבר 2006	1

מנהל הקופות מסר לביקורת כי עובדים שעוזבים אינם נדרשים להחזיר הזמנות.

ג. כמצוין לעיל, מספר ההזמנות המחולקות לעובדי החברה הקבועים (30/60) נגזר מוותק העובד.

ד. הביקורת איתרה עובדת בעלת ותק של פחות מ-3 שנים שקיבלה בשנת 2005, בניגוד לנוהל ולהסכם הקיבוצי, 60 כרטיסים, במקום 30, כמפורט להלן:

במזכר ידני מתאריך 2 בפברואר, 2005, שנחתם על ידי המנכ"ל, נרשם "יש להשלים לק.א את מספר ההזמנות ל-60 כמו לכל העובדים". בדיקת הביקורת העלתה כי עובדת זו הכלולה ברשימת העובדים הקבועים הייתה בשנת 2005 בעלת ותק של פחות משלוש שנים ועל כן הייתה זכאית לפי הנוהל ל-30 כרטיסים בלבד.

52. מתנדבים:

- א. לפי נוהל "זכאות לקבל הזמנות ואישורי כניסה", המתנדבים הזכאים לקבל הזמנות הינם אלו "המתמידים" ובאישור ראש ענף. בקשת הביקורת לקבל מאחראית מתנדבים את המסמכים/קריטריונים/רשימות נוכחות על פיהם נקבעה התמדתו של כל מתנדב שקיבל הזמנות בשנים 2005 ו-2006 נענתה כי עד לחודש אוקטובר 2006 לא נערך מעקב ורישום של נוכחות מתנדבים.
- ב. מעיון ברשימות ידניות ומודפסות שהועברו, ככל הנראה, ממחלקי ההזמנות למנהל הקופות, והועברו לביקורת, איתרה הביקורת דף בו מפורטת רשימה שמית ממנה עולה כי למרות שמתנדבים שלפי נוהל "זכאות לקבל הזמנות ואישורי כניסה" (שעודכן בתאריך 10 בספטמבר, 2006) זכאים לקבל 5 הזמנות בלבד, בשנת 2006 קיבלו 34 מהם 10 הזמנות כל אחד. זאת לפי סיכום מנכ"ל מחודש ינואר 2006. הביקורת ביקשה לקבל העתק סיכום המנכ"ל ונענתה כי המסמך היחיד הקיים בנושא, הינו הדף המפרט את השמות ולא קיים מסמך סיכום מסודר.
- ג. הביקורת איתרה במסמכים הרלוונטיים לשנת 2005 מזכר ידני שנרשם, ככל הנראה, על ידי עוזרת המנכ"ל עליו נרשם "נא לתת לה 60 כרטיסי הזמנה כמו לעובד מן המניין... ה. מתנדבת בקופים". זאת בניגוד לנוהל זכאות לקבל הזמנות ואישורי כניסה, אשר קובע כי מתנדב זכאי ל-5 הזמנות בלבד.
- ד. מהרשימות הידניות שהועברו ממחלקת ההזמנות למנהל הקופות, עולה כי גם בשנת 2006 מתנדבת זו קיבלה 30 הזמנות באישור המנכ"ל.
- ה. בשנת 2006 המתנדב ק. ע. קיבל 20 הזמנות באישור המנכ"ל.

53. תורמים:

- א. בנהלים אין התייחסות לסך התרומה המקנה זכאות לקבלת אישורי כניסה, לתורם ולבני משפחתו.
- ב. לדברי האחראית על התרומות, אין ברשותה רשימה מרוכזת של תורמים, למעט תורמים מחוץ לארץ. כמו כן, לדבריה אין בחברה הגדרה ל"תרומה" ומאיוזה סכום זכאי תורם לקבל אישורי כניסה ללא הגבלת זמן.
- ג. לדבריה, לפני מספר שנים העבירה למנכ"ל החברה דוח רעיונות לגיוס כספים שכלל, בין השאר, מידע מנוהל שנקבע בגן החיות בפילדלפיה, בו פורטה הזכאות לאישורי כניסה לתורמים בהתאם לסכומי התרומה. נוהל זה לא יושם בחברה.

מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לטיטות הממצאים כי:
"עקב היות הספארי חברה עסקית מרכיב התרומות קטן ביותר, כך שכל תורם מתמיד מקבל אישור כניסה."

54. אישורי כניסה תקופתיים ואישורי כניסה VIP:

- א. בתחילת כל שנה עוזרת המנכ"ל עורכת רשימה של זכאים לקבלת אישורי כניסה תקופתיים ואישורי כניסה VIP. לדבריה, הרשימה מבוססת ברובה על שמות שמסר לה מנכ"ל החברה. בגין כל שנה קיימת רשימה אחת אשר אינה מבחינה בין אישורי כניסה תקופתיים, לזמן מוגבל, לבין אישורי כניסה VIP.
- ב. מהרשימות שקיבלה הביקורת עבור השנים 2005 ו-2006, עולה כי בכל אחת מהשנים הנ"ל הונפקו כ- 85 אישורי כניסה.
- ג. לדברי עוזרת המנכ"ל, מרבית האישורים הינם עבור שנה אחת וזאת בניגוד לכתוב באישורים שניתנו לבני משפחת תורמים ולגמלאים המציינים כי אישורי הכניסה הינם **"לכל החיים"**.
- ד. מעיון ברשימה עולה כי היא כוללת גורמים שאינם נמנים עם האוכלוסיות הזכאיות שצוינו. בקשת הביקורת לעיין באישורי המנכ"ל עבור גורמים אלו נענתה כי האישורים נמסרו בעל פה.
- ה. הביקורת איתרה גורמים שקיבלו אישורי כניסה כשלצד שמם נקוב גורם בחברה, שאינו המנכ"ל, כגורם מאשר, כמפורט בדוגמאות שלהלן:

שם מקבל אישורי הכניסה	פרטים	מועד פקיעת אישור הכניסה	מספר אישור
א. א.	"דרך פ."	יוני 2006	347
ג. ר.	"דרך א."	נובמבר 2006	389
ג. ו. *	"דרך י."	נובמבר 2007	464

* לא התקבל הסבר מקור הזכאות אשר בגינה ניתנו אישורים אלה. מר ג. ו. משמש כבעלים

של מועדון כדורגל הכוח עמידר רמת-גן שאצטדיונה ממוקם בסמוך לשטח הספארי.

מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לטיטות הממצאים כי: **"ג.ו. פעיל בעמותת בית החולים לחיות בר שמוקם בספארי, ועל כך ניתנה לו תעודת כניסה, שבינתיים בוטלה."**

- ו. אותרו גורמים שלצד שמם לא נרשם הגורם המאשר קבלת אישורי כניסה למרות שאינם זכאים לקבל אישורים אלו לפי נוהל "זכאות לקבל הזמנות ואישורי כניסה".
- ז. מעיון ברשימות עולה כי נכללים בהן גורמים שלביקורת לא ברור מדוע קיבלו אישורי כניסה שאינם מוגבלים בזמן/לשנה, עבורם ועבור בני משפחתם/וכל מי שנמצא בכלי הרכב.

להלן דוגמאות כמצוין לעיל:

שם	פרטים	מספר אישור
ע.פ.	מרצה בבית ברל	314
ע.א.	יו"ר ועד עובדי רמת-גן	334
ו.	מעצב גרפי	342
א.	יו"ר איגוד מקצועי	356
פ.ש.	בר אילן	369
ג.ל., י.א.א.ל.	סטודנטים תעשייה וניהול	393 - 391
א.א.	מרצה בסמינר הקיבוצים	394
ט.ל., ג.ב.ט.ב.	משרד הפרסום	450 - 448

מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לטיטת הממצאים כי: "ברשימת מקבלי אישורי הכניסה נמצאים כאלה שהספארי עובד אהם ובדרך כלל חרומתם לספארי בהתנדבות על חשבון זמנם החופשי".

ח. הביקורת מציינת כי כניסות אנשי הביקורת לשטח הספארי נערכו באמצעות מסירת פרטי אנשי הביקורת ושם עובד החברה אליהם מיועדים פניהם, בשער הכניסה. זאת מבלי שנוקקו להזמנות ו/או אישורי כניסה.

55. דירקטורים:

א. כמצוין לעיל, בתזכיר ההתאגדות של החברה, נרשם, בין השאר, כי אין לתת כל תמורה לדירקטורים בכסף או בשווה כסף. כך גם בנוגע לחברי מועצת העיריות או עובדי עיריות אשר יכהנו בחברה כנציגי העיריות.

ב. מעיון ברשימות הגורמים שקיבלו בשנים 2005 ו-2006 אישורי כניסה תקופתיים ואישורי כניסה VIP עולה כי בהתאם לנוהל, המנוגד, לכאורה, לקבוע בתזכיר, הדירקטורים קיבלו אישורי כניסה.

ג. מסיכום ידני שערך מנהל הקופות עולה כי בשנת 2005 קיבלו חברי דירקטוריון החברה והנהלות עיריית תל אביב - יפו ועיריית רמת-גן 1,329 הזמנות וזאת בנוסף לאישורי ה-VIP שניתנו לאמורים לעיל, ובשנת 2006 קיבלו הנ"ל 993 הזמנות. מנהל הקופות לא פרט כמה מהזמנות אלו חולקו לכל אחת מהעיריות. שווי ההזמנות שחולקו לעיריות בשנים 2005 - 2006, נאמד בכ- 116,100 ₪.

56. חברי מועצה ועובדי העיריות:

א. בנהלים של החברה לא מצוין כי חברי מועצה ברשויות ועובדי העיריות זכאים לקבל הזמנות. למרות זאת, הנ"ל קיבלו הזמנות, כמפורט בדוגמאות שלהלן:

שם	פרטים	כמות הזמנות
א. ג.	חבר מועצת עיריית ת"א	8
ק. ל.	"חבר מועצת תל אביב עפ"י בקשת ז."	7
מ. פ.	דובר עיריית רמת-גן	9
ד. ב.	מנכ"ל עיריית רמת-גן	10
ב. ע.	סגן מהנדס העיר רמת-גן	30
לא ידוע	"12 כרטיסים עבור נציג אגף א. עיריית ת"א בשער הוא יבוא לקחת" (*)	14

* נרשם כי "תיקן טלפנית ל 14".

- ב. בנוהל "זכאות לקבל הזמנות ואישורי כניסה" נרשם שחברי המועצה בעיריית תל אביב – יפו ובעיריית רמת-גן זכאים לקבל מדי שנה כרטיס כניסה VIP.
- ג. מעיון ברשימות הגורמים שקיבלו בשנים 2005 ו-2006 אישורי כניסה תקופתיים ואישורי כניסה VIP עולה כי חברי מועצה ועובדי שתי העיריות נכללים ברשימות אלו, כמפורט להלן:

שם	פרטים	מספר אישור
ש. מ.	חבר מועצת עיריית תל אביב - יפו	424 , 319
ד. ס.	חבר הנהלת עיריית תל אביב - יפו	324
י. ט.	חבר מועצת עיריית תל אביב - יפו	380
נ. ו.	חבר הנהלת עיריית תל אביב - יפו	418
ר. ג.	"הנהלת ר"ג"	419
א. מ.	חבר מועצה עיריית רמת-גן	480
י. א.	סגן ראש עיריית רמת-גן	481 , 361
ע. כ.	חבר הנהלת עיריית רמת-גן	441
צ. ח.	חבר הנהלת עיריית רמת-גן	442
מ. ג.	חבר הנהלת עיריית רמת-גן	377
א. מ.	חבר הנהלת עיריית רמת-גן	430 , 328
י. א.	חבר הנהלת עיריית רמת-גן	341
ש. ל.	חבר הנהלת עיריית רמת-גן	343
ד. פ.	מנהל אגף חניה עיריית רמת-גן	427 , 335
מ. פ.	דובר עיריית רמת-גן	428 , 326
א. פ.	חבר מועצת עיריית רמת-גן	423
א. נ.	"הנהלת ר"ג"	431

57. אחרים:

- א. הביקורת איתרה גורמים שונים שקיבלו כמות חריגה, לכאורה, של הזמנות, למרות שלא היו זכאים לקבל הזמנות לפי הנוהל.
- ב. להלן דוגמאות למקרים כמצוין לעיל:

תאור	שנה	מספר הזמנות
ועד עובדים (*)	2005	50
פסל ב. הלוחם	2005	31
ועד עובדים (*)	2006	50
ה (**)	2006	350
ס. (***)	2006	50

- * לדברי מנהל הקופות בחברה, מדובר בוועד העובדים של החברה. זאת בנוסף לכרטיסים ששלושת חברי הוועד קיבלו מתוקף היותם עובדי החברה.
- ** בתאריך 20 ביולי, 2006, נחתם הסכם בין החברה לבין ה ש. כ. בע"מ (להלן – "ה."), לפיו זה האחרון ימכור ויפיץ כרטיסים עבור החברה. ההסכם התייחס לכרטיסים תקפים החל מתאריך 1 במאי, 2006. בהסכם אין התייחסות למסירת הזמנות לה..
- *** בהסכם שנחתם בין החברה לבין הלקוח ס. ה. בע"מ בדבר הפקת אירועים בשטח הספארי נרשם כי "יאפשר לעובדי ס. המורשים, על פי הרשאה בכתב מאת הספארי, להיכנס ולצאת משטחי הפעילויות, בכל עת במהלך תקופת הסכם זה, וזאת לצורך ביצוע התחייבויות ס. על פי ההסכם...". בהסכם אין התייחסות למסירת הזמנות לחברת ס..
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לטיטות הממצאים כי: "ועד עובדים (*)-בהסכם העבודה הקיבוצי זכאי ועד העובדים לקבל כל שנה 50 הזמנות לצרכיו. עוד הוסיף כי " לא קיים בהסכם אישור על ידי לאחר חתימת ההסכם".
- ה (***) – משרד להפצת כרטיסי הספארי קיבל את ההזמנות לקידום מכירות של הספארי. ס. (***)- מפיק שעובד עם הספארי קיבל את ההזמנות לקידום מכירות. בעתיד יוכנס נושא ההזמנות לקידום מכירות להסכמים עם הגורמים הרלוונטיים..
- תגובת הביקורת:** הסכם העבודה הקיבוצי אינו מכיל כל התייחסות לזכאות להזמנות של וועד עובדים של החברה.
58. מסיכומים ידניים שערך מנהל הקופות עולה כי בשנת 2005, מתוך 9,000 הזמנות שהודפסו חולקו 8,127 הזמנות ובשנת 2006, מתוך 9,000 הזמנות שהודפסו חולקו 8,800 הזמנות.
59. מבדיקה במסמכי הנהלת החשבונות של החברה עולה כי זו שילמה לבית הדפוס בשנת 2006 עבור 9,000 הזמנות.

60. מנהל הקופות מסר לביקורת כי בריכוז ידני מפורט שהוא עורך נרשמים שמות הגורמים בחברה שקיבלו את הכרטיסים לצורך חלוקתם, אך אין פירוט של הגורמים שההזמנות הועברו לרשותם. הביקורת איתרה בריכוז הידני המפורט לשנת 2006, שנערך על ידי מנהל הקופות, מקרה בו נמסרו 335 הזמנות מבלי שנרשם מי הגורם שקיבל לידיו הזמנות אלה לצורך חלוקתן.

61. להלן ההשוואה בין כמות ההזמנות הנקובה בסיכום הידני שערך מנהל הקופות, לבין רשימות החלוקה ופתקים ידניים שונים שנמצאו אצל מנהל הקופות, לשנת 2005:

תאור	מספר הזמנות שחולקו לפי רישומי מנהל הקופות	מספר הזמנות לפי בדיקת הביקורת (רשימות חלוקה ופתקים ידניים)	הפרש
עובדי ספארי (קבועים, עובדי שבת, שרות לאומי ומתנדבים, מדריכים ועוזרי מדריכים)	5,708	4,440	1,268
חברי דירקטוריון והנהלת ערים	1,329	1,224	105
יחסי ציבור, שיווק ופרסום, פניות ציבור, שונות	1,090	2,467	(1,377)
סך הכל	<u>8,127</u>	<u>8,131</u>	<u>(4)</u>

62. להלן ההשוואה בין כמות ההזמנות הנקובה בסיכום הידני שערך מנהל הקופות לבין רשימות החלוקה ופתקים ידניים שונים שנמצאו אצל מנהל הקופות, עבור שנת 2006:

תאור	מספר הזמנות שחולקו לפי רישום מנהל הקופות	מספר הזמנות לפי בדיקת הביקורת (רשימות חלוקה ופתקים ידניים)	הפרש
עובדי ספארי (קבועים, עובדי שבת, שרות לאומי ומתנדבים)	5,430	5,095	335
חברי דירקטוריון והנהלת ערים	993	1,336	(343)
מדריכים ועוזרי מדריך	925	685	240
יחסי ציבור, שיווק ופרסום, שונות	1,452	1,472	(20)
סך הכל	<u>8,800</u>	<u>8,588</u>	<u>212</u>

63. לדברי מנהל הקופות, מדי שנה מזמינים פנקסי הזמנות חדשים ולא נעשה שימוש בהזמנות שלא חולקו בשנה קודמת.

מספירת כמות ההזמנות שנותרו אצל מנהל הקופות, עולה כדלקמן:

שנה	מספר הזמנות שנותרו לפי רישומי מנהל הקופות	מספר הזמנות שנספרו בפועל על ידי הביקורת	הפרש
2005	873	907	(34)
2006	200	403	(203)

64. סך כול שווי האישורים שחולקו, בהנחה שסכומם כעלות מנוי משפחתי שנתי על סך של 140 ש"ח (התעריף למנוי משפחתי שנתי נכון לחודש ספטמבר 2007) (אין מידע אודות מספר האנשים שהכניסו בעלי האישורים לאתר וכן על מספר הפעמים שנכנסו ולכן החישוב הינו לפי רכישת מנוי שנתי לאדם בודד), מסתכם כדלקמן:

שנה	מספר אישורים	סכום בש"ח
2005	85	11,900
2006	85	11,900
סך הכול		<u>23,800</u>

65. סך הכול שווי ההזמנות שחולקו לפי עלות ממוצעת של כרטיס כניסה לספארי, על סך של 50 ש"ח, מסתכם כדלקמן:

שנה	מספר הזמנות	סכום בש"ח
2005	8,127	406,350
2006	8,800	440,000
סך הכול		<u>846,350</u>

מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לטיוטת הממצאים כי:

"כתוצאה ממצאי הביקורת יוצא נוהל חדש לחלוקת הזמנות ואישורי כניסה לדירקטורים ובעלי תפקידים בעיריית.

כעקרון חברי הדירקטוריון יקבלו תעודה שמאשרת להם כניסה בלתי מוגבלת לספארי לצורך מילוי תפקידם. לבעלי תפקידים בעיריית לא תתאפשר כניסה חופשית."

קופה קטנה**רקע**

66. קופת המזומנים של החברה (להלן – "קופה קטנה") נועדה לענות על צרכים כספיים דחופים של החברה. ההוצאות אמורות להיות חד פעמיות, בסכומים קטנים, שאינן מצדיקות התקשרות בהסכם בגין אופיין והיקפן.
67. לפי נוהל "הזמנות, רכישות ותשלומים" (שהוכן בחודש דצמבר 2003 ועודכן בתאריך 10 בספטמבר, 2006) של החברה, רכישות במזומן באמצעות "קופה קטנה" יתבצעו:
- רק במקרים מיוחדים ובסכום שאינו עולה על 150 ש"ח;
  - כל רכישה מחייבת אישור מוקדם של המנכ"ל שינתן על טופס הזמנה בו פורטו פרטי הרכישה;
  - מבצע הרכישה יעביר חשבונית הרכישה למחלקת הנהלת החשבונות, בצירוף טופס ההזמנה.
68. עובדת הנהלת החשבונות בחברה אחראית על גיהול רישומי "קופה קטנה".
69. דמי מחזור "קופה הקטנה" עומד על כ- 1,500 ש"ח.

ממצאים

70. הביקורת עיינה במסמכי הנהלת החשבונות לעניין רכישות במזומן, לתקופה של 4 חודשים (חודש ינואר 2006 - חודש אפריל 2006).
71. מנהלת החשבונות, שאחראית על גיהול ורישום הוצאות באמצעות "קופה קטנה", מסרה לביקורת כי אינה מכירה את הנוהל. לדבריה, היא נוהגת לפי הנחיית המנכ"ל מתאריך 11 בספטמבר, 2005, לפיה "גם לרכישות והוצאות קופה קטנה חייב אישור מוקדם לפני ביצוע הרכישה. רכישות שיבוצעו ללא אישור מוקדם, לא יאושר החזר הרכישה. נא הקפידו ותדרכו כל הפונה לבקשת תשלום". יש לציין כי בהנחיית המנכ"ל אין התייחסות לסכום ההוצאה המקסימאלי מקופה קטנה.
72. הביקורת איתרה מקרים בהם לא פעלו על פי הנוהל, כמפורט להלן:
- עבור הוצאות רבות לא אותר טופס ההזמנה המאושר טרם הרכישה, על ידי המנכ"ל.
  - נמצאו מקרים בהם בוצעו רכישות בסכומים הגבוהים מ- 150 ש"ח, כלהלן:

תאריך	סכום בש"ח	תאור
06/02/2006	181	לשכת הבריאות המחוזית בתל אביב
28/02/2006	240	צילום מסמכים
01/04/2006	266	רישוי כלי ירי
01/04/2006	266	רישוי קייטנת פסח עיריית רמת-גן

תאריך	סכום בש"ח	תאור
09/04/2006	165	תדלוק בתחנת דלק
10/04/2006	165	כיבוד למדריכים בקייטנה

מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לטיוטת הממצאים כי:
 "חריגה מסכום ה-150 נה מאושרת ע"י המנכ"ל במקרים בהם יש חובה לשלם מייד (אין יכולת להתייבב לתשלום), כמו רישוי כלי ירי, רישוי קייטנות וכו', או במקרים בהם אין לספארי הסכם התחייבות".

מעריך קופות כניסה

רקע

73. רכישת כרטיסי כניסה לספארי שלא באמצעות חברות וארגונים מבוצעת בעמדות הממוקמות בכניסה לאתר.
74. בימי חול פעילה קופה אחת בלבד ובסופי שבוע וחגים מופעלות מספר קופות בהתאם לצורך. מספר הקופות המרבי הפועלות בו זמנית הינו 8.
75. הקופה היחידה הממוחשבת (בתוכנה חדשה - ראה הסבר בהמשך הדוח) הינה זו המופעלת בימי חול בלבד.
76. בסופי שבוע ובחגים הקופות אינן ממוחשבות. כל קופאי מקבל לרשותו פנקסי כרטיסי כניסה (המודפסים בבית דפוס חיצוני) וגובה תשלום בהתאם. חישוב סכום לגבייה מבוצע באמצעות מחשבון כיס וטבלה מודפסת המכילה מכפלות של מחיר כרטיס במספר נפשות.
77. בנוסף, בעמדה צדדית הפועלת רק בסופי שבוע ובחגים פועלת קופה אשר בה נרכשים כרטיסים עבור מבקרים המבקשים לרכוש כרטיס כניסה הכולל שימוש בתחבורה פנימית של החברה.
78. נכון לחודש ינואר 2008, מוחשב כל מערך הקופות, כולל סופי שבוע.
79. הקופאית המועסקת בימי חול הינה עובדת של החברה. בסופי שבוע ובחגים הקופאים הינם עובדי חברת "ב.ג. בע"מ" (להלן - "הקבלן").
80. מנהל הקופות ואחראי הקופות הינם עובדי הספארי. בימי חול אחראי הקופות הינו עובד החברה ובסופי שבוע ובחגים אחראי קופות הינו עובד קבלן.
81. בחודש דצמבר 2003 נכתב נוהל "קופאים והפעלת קופות" שמטרתו "לזוודא הפעלה תקינה של הקופות, לקבוע סדר פעולות סמכויות ואחריות בהפעלת הקופות והקופאים". הנוהל עודכן בתאריך 10 בספטמבר, 2006.

82. לפי הנוהל, הנהלת החשבונות אחראית על הפעלה תקינה של הקופות, ביקורת ובקרה על הקופאים, ספירה והפקדת כספים, הכנת קופות וכרטיסים ותדרוך קופאים ואחראי קופות.
83. כל העובדים במערך הקופות אחראים למנוע כניסת גורמים שלא באמצעות מכירת כרטיסים רגילים, כרטיסי מגוי לתקופה של שנה, או כרטיסים מוזלים. כמו כן, אחראים לוודא כי מציגי אישורי כניסה תקופתיים ואישורי כניסה VIP הינם בעלי האישורים.

ממצאים

84. בשנת 1999 איתרה הנהלת החברה מעילה בסכום שלדברי המנכ"ל מוערכת בכמה מיליוני ש"ח שביצעו 2 קופאים, עובדי החברה. העובדים ניצלו פירצה מובנת במערכות הקופות של הספארי, בין היתר, לא הקלידו לקופה הרושמת מלוא התמורה שנגבתה ממבקרים (פעולה שהייתה אפשרית במערכת הקופות הישנה). את הכסף שגבו מבלי להקליד לקופה, נטלו לכיסם.
85. בשנת 2004 איתרה הנהלת החברה מעילה נוספת בסכום של כ- 80,000 ש"ח, שבוצעה על ידי אחראי הקופות, דאז, עובד קבלן. המעילה בוצעה באמצעות זיוף פנקסי כרטיסים ומכירתם למבקרים. אחראי הקופות, שהיה אחראי לזיוף, נטל לכיסו את הכספים שגבו הקופאים בגין הכרטיסים המזויפים.

תהליך העבודה

86. בחודש יולי 2007 הוכנסה לשימוש קופה ממוחשבת של המערכת החדשה (ראה הסבר בהמשך הדוח), כך שלמבקרים אמורה להימסר קבלה ולא יעשה שימוש בכרטיסים מודפסים. במקרים בהם מגיעים מבקרים כשברשותם כרטיסים שנרכשו מראש – הקופאי משאיר ברשותו הספח המצורף לכרטיס.
87. נכון לחודש אוקטובר 2007, למרות הכנסתה לשימוש של הקופה הממוחשבת, בסופי שבוע ובחגים, בהם מספר הכניסות גבוה, עדיין פועלות קופות ידניות. כלומר, גובים כסף בתמורה לכרטיסים מודפסים.
88. בתחילת יום עבודה (בסופי שבוע ובחגים) אחראי קופות, שהינו עובד החברה בימי חול ועובד קבלן בסופי שבוע ובחגים, מכין עבור כל קופאי סכום כסף בגובה של 1,800 ש"ח או 3,600 ש"ח (תלוי בצפי החברה של מספר המבקרים בכל יום) (להלן – "פרט") ופנקסי כרטיסים. אחראי הקופות מנהל בתוכנה ממוחשבת מעקב אחר מכירת הכרטיסים באמצעות רישום מספרי הכרטיסים (ממספר עד מספר) שנמסרו בכל משמרת לכל קופאי. בימי חול, הקופאי מקבל פרט בלבד מאחר ואין צורך בכרטיסים מודפסים.

89. הקופאים סופרים את מספר הנוסעים בכל כלי רכב וגובים תשלום בהתאם. במידה שמוצג אישור כניסה תקופתי או אישור כניסה VIP, על הקופאי לדרוש הצגת תעודת זהות או רישיון נהיגה לצורך בדיקת זהותו של מחזיק הכרטיס. אישור המוצג על ידי מי שאינו בעליו – מוחרם.
90. הקופאי אינו עורך רישום של כניסות באמצעות אישור כניסה תקופתי או אישור כניסה VIP. אין בקרה על כניסת בעלי האישורים באמצעות בדיקה ממוחשבת של בר קוד במטרה לוודא כי הכרטיס אינו מזויף.
91. הקופאים אינם רושמים פרטי מבקרים הנכנסים לאתר באמצעות הזמנות. אין בר קוד על ההזמנות ובדיקה כלשהי אם ההזמנות אינן מזויפות. לדברי אחראי הקופות, ההזמנות הללו נשלחות לגריסה כעבור זמן מוגדר מראש.
92. מבקרים המעוניינים לעשות מנוי שנתי נרשמים ברשימה מיוחדת ומקבלים כרטיס זמני. לאחר כחודש נשלח לכתובתם הכרטיס הקבוע. כרטיס המנוי אינו נושא תמונה של בעליו. בעת כניסה באמצעות כרטיס מנוי על הקופאי לדרוש הצגת תעודה מזהה.
93. הקופאי אינו עורך רישום של כניסות באמצעות כרטיס מנוי. אין בקרה על כניסת המנויים ואין בדיקה ממוחשבת באמצעות בר קוד כי הכרטיס אינו מזויף.
94. בסיום עבודתו של כל קופאי, הוא ממיין את המטבעות המצויות בקופה, מכניס כל מטבע (לפי סכום) לשקית ומצרף פתקית עליה רושם את מספר המטבעות. שטרי הכסף לא נספרים.
95. בנוסף, מצרף הקופאי פלט המפרט כספים שנגבו באמצעות כרטיסי אשראי ואת ספחי הכרטיסים שנרכשו מראש והוצגו בקופות.
96. כל ה"ל מוכנס לתיבת מתכת אישית ונמסר לאחראי קופות לנעילה.
97. התיבות והכרטיסים שנותרו נשמרים בחדר סמוך לעמדת הקופאים. התיבות מוצבות זו לצד זו בצד החדר והכרטיסים נשמרים על מדף מסוג "כוורת" בו לכל קופאי תא פתוח. לדברי אחראי הקופות שהינו עובד החברה, אין לאיש מלבדו מפתח לחדר זה ואין גישה לחדר ללא נוכחותו.
98. מנהל הקופות, שהינו עובד החברה, מסר לביקורת כי בסופי שבוע ובחגים רק למנהל תורן, שהינו ממלא מקום מנכ"ל (הדמות הבכירה ביותר בהיעדר המנכ"ל), קיים מפתח לחדר זה.
99. אחראי קופות מעדכן בתוכנה הממוחשבת (להלן: "תוכנת הכרטיסים") מספרי כרטיסים שהוחזרו על ידי כל קופאי בסיום המשמרת (ראשון ואחרון). המערכת מחשבת הסכום שאמור היה להגבות בכל קופה לפי מספרי הכרטיסים שעודכנו במערכת עובר למסירתם לקופאים בתחילת המשמרת.
100. בימי חול אחראי הקופות סופר את הפדיון שבקופה הממוחשבת, לאחר סגירת האתר למבקרים.
101. תכולת הקופות מעבודה בסופי שבוע נספרת ביום א' בבוקר. ספירת המזומנים מבוצעת על ידי מנהלת הכספים ומנהל הקופות ובעת הצורך אחראי הקופות מסייע בספירה.

102. הקופאית שעובדת בימי חול מסרה לביקורת כי בדרך כלל היא זו שמבצעת ספירת הכסף שנגבה בקופה הממוחשבת.
103. מנהל הקופות עורך עבור כל קופה השוואה בין הפדיון שנספר לבין הסכום שחושב באמצעות תוכנת הכרטיסים. לדבריו, כל פער נבדק בלי קשר לסכום. במידה שמדובר בשקלים בודדים, יוצאים מתוך נקודת הנחה כי הקופאי שגה בחישוב הסכום לתשלום ו/או בסכום העודף שהחזיר למבקר כלשהו.
104. במהלך היום מפקיד מנהל הקופות את הפדיון שנגבה ביום הקודם. כל סכום שנגבה בכל אחת מהקופות מופקד בבנק כהפקדה נפרדת לצורך מעקב ביום העוקב.
105. חלק מהמבקרים זכאים להנחה בהצגת תעודה מזהה (תושבי העיר תל אביב - יפו, תושבי העיר רמת-גן, נכים, גמלאים, וסטודנטים) ומשלמים סכום מופחת. הקופאים אינם עורכים רישום של המבקרים שקיבלו הנחה. בימים בהם נמסרים כרטיסים למבקרים (סופי שבוע וחגים) ניתן לדעת כמה מבקרים רכשו כרטיסים מוזלים, אך לא ניתן לשחזר סוגי ההנחות שניתנו, פרטי המבקרים וכן לבדוק האם כל יושבי כלי רכב מסוים זכו בהנחה לה היו זכאים.
106. מנהל הקופות מסר לביקורת כי אחת לחודשיים הוא יוזם ביקורות פתע על ידי גורם, שנכון למועד הביקורת רשום כעובד הספארי, שתפקידו לבצע בקרה על מכירת הכרטיסים. לדברי מנהל הקופות, עובד זה עוצר כלי רכב לאחר כניסתם לאתר (לאחר שעברו עמדת הקופאים ורכשו כרטיסים) ובודק האם עבור יושבי כלי הרכב מצויים כרטיסי כניסה כנדרש.
107. מנהל הקופות הוסיף כי בדיקה זו מבוצעת גם על ידיו ועל ידי אחראי הקופות, אך לעיתים ללא תיעוד בכתב.
108. מנהל הקופות מסר לביקורת דוגמה לדוח ביקורת פתע שערך אותו עובד. מהדוח עולה כי 3 כלי רכב נכנסו לספארי מבלי שנמצאו ברשותם כרטיסים בסכום מצטבר של כ - 754 ש"ח. לדברי מנהל הקופות, בעבר פוטר קופאים עקב ממצאים מעין אלו.
109. לפי החוזה שנחתם בין החברה לבין הקבלן, האחרון נדרש לספק עד שבעה קופאים בו זמנית.
110. ממכתב מתאריך 4 בדצמבר, 2005, שכתב מנכ"ל החברה לקבלן עולה כי לא הועמדו לרשות החברה מספר קופאים בהתאם לדרישת החברה, כמפורט להלן:
- "2. לשבת 3 בדצמבר נדרשתם להקצות 6 קופאים כפי שפורט בדרישות חגבור כ"א לחודש דצמבר שהועברה אליכם וכן בעדכון ההזמנה שנעשה ביום ה 1 דצמבר, בפועל הסתבר ביום ה' שאינכם עומדים בדרישה ובפועל יש לכם רק 5 קופאים.**
- 3. אני רואה זאת בחומרה מהסיבות הבאות:**
- א. לספארי נגרם נזק כספי בגלל אי התייצבות מספיק של קופאים.**
- ב. אינכם עומדים בהתחייבות כפי שמפורטת בהסכם.**

ג. לא מעדכנים בזמן על מספר הקופאים.”.

111. במכתב מתאריך 5 במרץ, 2006, שלושה חודשים לאחר מכתבו של המנכ"ל, השיב הקבלן, בין השאר, כי הדבר נבע ממחלת עובדיו וכי גויסו חמישה עובדים חדשים. בחודש אפריל 2006, הוארך החוזה בשנה נוספת בהתאם לאופציית ההארכה בשנה נוספת.

מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לפרק זה בטיוטת הממצאים כי:

“כל הממצאים אינם רלוונטיים מאחר והחל מתחילת שנת 2008 כל הקופות ממוחשבות, כל סדר הפעולות, יכולת השליטה והפקוח שונו והותאמו למצב החדש.

בביקורת פתע שונעשו ע"י מבקר הפנים של הספארי נמצאה התאמה מוחלטת בין הסכום שנספר בקופה לבין הסכום שהיה צריך להיות.”.

תגובת הביקורת: הנתונים בדוח מתייחסים למצב הקיים נכון למועד הביקורת.

נוהל "קופאים והפעלת קופות"

112. בהשוואה בין הרשום בנוהל "קופאים והפעלת קופות" לבין המתבצע בפועל, עולה כי הנוהל אינו מיושם במלואו, כמפורט להלן:

א. לפי הנוהל, חלק מתפקידיו של מנהל הקופות הוא להכין הקופות ובהן כסף "פרט" עבור כל קופאי וכן להכין כרטיסי הכניסה ולרשםם בעת מסירתם לקופאים.

בפועל, תפקידים אלה מבוצעים על ידי אחראי קופות שהינו עובד החברה, במהלך השבוע.

ב. לפי הנוהל, אחראי קופות נדרש לשמור התיבות בכספת. כמו כן, מסירת הפדיון תיעשה רק בתחילת יום המחרת.

בפועל, התיבות נשמרות במהלך יום העבודה בחדר נעול אך לא בכספת. בסיום כל יום, הפדיון מועבר לכספת.

ג. לפי הנוהל, גם עודפי הכרטיסים אמורים להשמר בכספת בסוף כל יום.

בפועל, כמצוין לעיל, הכרטיסים נשמרים בארון פתוח בחדר נעול הממוקם בסמוך לקופות בכניסה לאתר.

הפרשים בסומים

113. הביקורת ביקשה לקבל את המסמכים וניירות העבודה המשמשים לצורך עריכת השוואה בין פדיון קופה לבין הסכום שאמור היה להגבות לפי תוכנת הכרטיסים (מספרי הכרטיסים שנמכרו בקופה, סכום שנגבה בפועל, בחלוקה לסוגי מטבעות וכדומה).

114. מעיון בדוחות הידניים של כניסות לספארי שהועברו לביקורת עולה כי הטבלה המודפסת המפרטת את "קופת הכרטיסים" שנמכרו אינה מכילה מידע אודות כרטיסים המהווים השלמת תשלום לאתר. כלומר, מבקרים אשר מצוי ברשותם כרטיס כניסה בסכום מסוים ונדרשים להשלים הסכום בעת כניסתם לאתר, מקבלים כרטיסים בגובה הסכום שהושלם בלבד. כרטיסים אלו שהינם במחיר של 10 ש"ח/30 ש"ח הוספו לטבלה בכתב יד.
115. בחוזה שנחתם בתאריך 30 באפריל, 2005, בין החברה לבין הקבלן נרשם, בין השאר, כי תוסר אן עודף בשיעור העולה על 0.2% מהיקף הפדיון הנכון בקופה, יביא להפסקת עבודתו של אותו קופאי על פי שיקול דעתו של מנכ"ל החברה.
116. מעיון בדוח מכירות לחודש אוגוסט 2007, המפרט ברמה יומית (סיכום כל הקופות שפעלו באותו יום), בין השאר, סך הכול סכום שאמור היה להגבות לפי תוכנת הכרטיסים, סך הכול פדיון בפועל, והפרש ביניהם (הפרש חיובי – פדיון גבוה מבין השניים), עולה כדלקמן:
- א. רק בארבעה ימים מתוך שלושים ואחד הימים שנבדקו לא היה הפרש;
- ב. בשישה מקרים ההפרש היה שלילי;
- ג. בעשרים מקרים ההפרש היה חיובי.
117. מעיון בניירות העבודה של השוואות שנערכו בין סכומי הפדיון שהועברו לחברה לבין הסכומים שאמורים היו להיגבות לפי תוכנת הכרטיסים, איתרה הביקורת מקרים בהם הפער עבור קופה בודדת היה גבוה מ- 0.2%, כמפורט להלן (הנתונים בש"ח):

תאריך	סכום בש"ח שאמור היה להיגבות בהתאם לכרטיסים שנמכרו	סכום פדיון בש"ח בפועל	הפרש	אחוז
15/8/07	53,948	54,185	237	0.44
16/8/07	48,546	51,749	3,203 (*)	6.6
28/8/07	27,540	27,733	193	0.7
28/8/07	24,440	24,150	(290)	1.18
29/8/07	50,252	50,394	142	0.28
29/8/07	9,538	9,568	30	0.31

לדברי מנהל הקופות, כל סכום של חריגה מדווח למנהלת הכספים ולמנכ"ל. עוד הוסיף ואמר כי היו מקרים שבהם פוטרו עובדים עקב פערים בלתי מוסברים.

* פירוט ההפרש:

סכום בש"ח לפי טבלת כרטיסים שנמכרו	
46,736	כרטיסים לפי רשימה מודפסת
1,810	שוברי הכרטיסים מכרטיסים שהוספו באופן ידני
<u>48,546</u>	

סכום בש"ח שנספר	
26,373	מזומן (בניכוי פרט)
25,376	אשראי
<u>51,749</u>	

תשלום ובוטסים

118. בחוזה עם הקבלן המוזכר לעיל נרשם, בין השאר, כי החברה תשלם לקבלן עבור כל שעת עבודה של קופאי סך של ש"ח, בגין כל שעת עבודה בשבת או בחג תשלם החברה תוספת של 50% לכל שעת עבודה. תוספת תעריף עבודה בשבת לא תשולם במידה ופדיון משמרת של קופאי יעלה על סך של 15,000 ש"ח. במקרה שכזה תשלם החברה לעובד סכום נוסף בשיעור של ש"ח מערך הפדיון.
119. סכומי הפדיון בגין כל משמרת נספרים, כמצוין לעיל, על ידי מנהל הקופות ומדווחים לקבלן לצורך חישוב התמורה החודשית.
120. לפי החוזה, על הקבלן להגיש לספארי בסוף כל חודש חשבון חודשי ובו פירוט התמורה לה זכאי. לחשבון יש לצרף העתקי הימים המתאימים מיומן העבודה, כשהם מאושרים על ידי מנהל הקופות.
121. מנהל הקופות אמור לוודא כי חישוביו של הקבלן נכונים בטרם מועבר החשבון למחלקת הנהלת חשבונות לצורך ביצוע התשלום.
122. הביקורת צפתה בעבודת הקופאים עובדי הקבלן ואיתרה מקרים בהם בקופות שנפתחו על שם אחד מעובדי הקבלן, עבדו עובדי החברה. מדובר על פרקי זמן שארכו אף כמחצית השעה. אחראי הקופות מסר לביקורת כי הזמן והכרטיסים הנמכרים על ידי עובדי החברה שאינם רשומים על המשמרת של האחרונים, אינם מתועדים.
123. מעיון בחשבונות הקבלן לשנת 2006 עולה כי הסכומים לתשלום חושבו בהתאם לקבוע בחוזה.

המערכת הממוחשבת החדשה

124. לאחר מעשה המעילה בשנת 2004, המליץ מבקר הפנים של החברה כי "יש לבצע את הפעולות הנדרשות להפעלת כל הקופות באמצעות מערכת ממוחשבת – חוך ניצול הנתונים לבקרה, ניהול להפקת מידע".
125. מנכ"ל החברה מסר לביקורת כי החברה החליטה לרכוש מערכת קופות ממוחשבת, שאמורה לפתור את רוב הפרצות הקיימות היום במערך הקופות.
126. מעיון בפרוטוקולים של החברה משנת 2006 עולה כי שדרוג מערך הקופות באמצעות מערכת חדשה אמור היה להסתיים, כפי שדווח לדירקטורים, כבר בשנת 2006, כמפורט להלן:
- א. בתאריך 16 במרץ, 2006, דיווח המנכ"ל כי אחד הפרויקטים המתוכננים לשנת 2006 הינו מחשוב קופות;
- ב. בתאריך 30 במאי, 2006, דיווח המנכ"ל כי עד לסוף שנת 2006 מערכת הקופות כולה תהיה ממוחשבת וכי התקבלה החלטה לגבי התוכנה והחומרה באומדן שבין 300,000 ש"ח לבין 500,000 ש"ח;
- ג. בתאריך 23 ביולי, 2006, העיר מבקר הפנים של החברה כי קיימת התחייבות לסיים את פרויקט מחשוב הקופות ומערך ההזמנות עד לסוף אותה שנה. המנכ"ל השיב כי החברה נמצאת בשלבים מתקדמים של הקמת המערכת.
127. בישיבת דירקטוריון מתאריך 28 במרץ, 2007, דווח כי הפרויקטים המתוכננים לשנת 2007 כוללים מחשוב קופות ומכרז השקעות בסכום של 450,000 ש"ח.
128. בפרוטוקול ישיבת ועדת מכרזים מתאריך 26 באפריל, 2007, הציגו המנכ"ל ומנהלת הכספים את הצורך והרקע למחשוב הקופות. בישיבה זו אושרה התקשרות בין החברה לבין חברת DATA SAFE, לרכישת מערכת מחשוב בשווי \$108,356.
129. בישיבת דירקטוריון מתאריך 8 ביולי, 2007, דיווח המנכ"ל כי עד לסוף חודש יולי מערכת הקופות מתוכננת להיות ממוחשבת.
130. מנהלת הכספים מסרה לביקורת כי הקופה הממוחשבת נכנסה לשימוש בתאריך 30 ביולי, 2007. מדובר בקופה שפועלת בימי חול בלבד. אחראי קופות מסר לביקורת כי כל עוד לא יפתרו כל התקלות בהכנסת קופה זו לשימוש, לא ימוחשב כל מערך הקופות.
131. נכון לחודש ינואר 2008, מוחשב כל מערך הקופות.

נסיעות לחו"ל

132. בחברה לא נקבע נוהל המסדיר את נושא נסיעות לחו"ל בניגוד להנחיית לשכת התאגידים של עיריית תל אביב – יפו.

133. מעיון בהנהלת החשבונות של החברה עולה כי בשנים 2005 – 2006 שילמה החברה סכומי כסף בגין נסיעות עובדיה לחו"ל (הסכום הוא בניכוי ההחזרים שקיבלו/שהעובדים החזירו), כמפורט להלן:

שנה	סכום בש"ח
2005	62,649.15 ש"ח
2006	80,798.79 ש"ח (*)

* לפי כרטסת הנהלת חשבונות נמצא כי סך של 3,354 ש"ח ששולם בשנת 2006 מקורו בתיקון רישום משנת 2005.

134. בטופס "טבלת הוצאות נסיעה לחו"ל" של החברה (שעודכן בחודש ספטמבר 2006) מפורט, בין השאר, סכום האש"ל האמור להיות משולם לעובד הטס לחו"ל.

135. מבדיקה מדגמית של 9 דוחות נסיעה לחו"ל שערכה הביקורת מתוך 21 נסיעות בשנת 2006, נמצא שסכומי האש"ל שהוחזרו לעובדי החברה הינם בהתאם לסכומים שנקבעו בתקנות מס הכנסה, ותואמים את החזר הוצאות האש"ל מכרטסת הנהלת חשבונות.

136. עובר ליציאה לחו"ל, מנכ"ל החברה אמור לחתום על טופס "בקשה לאשור יציאה לחו"ל (בחפקיד)".

137. בשנת 2006 בוצעו 9 נסיעות לחו"ל של עובדי החברה, כמפורט להלן:

יעד	תאור	הגורם בחברה שנסע לחו"ל	תאריך יציאה	
הונגריה	ליווי פילים	וטרינר	17/7/06	1
פורטוגל	העברת אורנגאוטן	מנהל אגף קופים	21/8/06	2
גרמניה	כנס ארגון גני החיות	מנכ"ל	25/8/06	3
גרמניה ואוסטריה	לימוד טיפול בדב נמלים	מנהל תפעול	31/8/06	4
גרמניה ואוסטריה	לימוד טיפול בדב נמלים	מטפל	31/8/06	5
ניו זילנד	העברת טיגריס	מנהל אגף טורפים	11/9/06	6
ספרד	כנס גני חיות	זואולוגית	1/10/06	7
אפריקה	כנס גני חיות	מנהלת אגף חינוך	5/10/06	8
פולין	כנס גני חיות - השתלמות	מנהל אגף טורפים	10/11/06	9

138. מעיון בפרוטוקולי ישיבות הנהלה עולה כי בתאריך 12 ביוני, 2006, אושרה נסיעתם של שלושה עובדים בלבד כמפורט בטבלה לעיל (3, 5 ו-8).
139. לבקשת הביקורת לקבל אישור הדירקטוריון לשאר הנסיעות, הפנתה עוזרת המנכ"ל את הביקורת לאותו פרוטוקול ישיבת הנהלה, בו דווח המנכ"ל כי העברות של חיות המתוכננות לחודשים הבאים הינם: פילה ופילון להונגריה (1), קופת אורנגאוטן לפורטוגל (2) וטיגריס לניו זילנד (6). בפרוטוקול נרשם בנוגע להעברות אלו כי "לכל בעלי החיים יתלווה מטפל מהספארי במימון הרוכש".
140. זואולוגית החברה מסרה לביקורת כי בנסיעות הממומנות על ידי המזמין בחו"ל כרטיסי הטיסה נשלחים לחברה לפני הנסיעה והשהייה ממומנת על חשבון הגוף שבחו"ל.
141. מהחברה נמסר לביקורת כי בשלושת המקרים שלעיל התקבל החזר.
142. בנוגע לאישור שלוש הנסיעות הנוספות שנערכו בשנת 2006 (4, 7 ו-9) מסרה עוזרת המנכ"ל כי הן כלולות בהצעת התקציב לשנת 2006 שאושרה על ידי הנהלה בחודש דצמבר 2005. מעיון בהצעת התקציב עולה כי סעיף "השתלמויות בארץ ובחו"ל" הסתכם ב- 89,700 ש"ח. הסעיף לא כלל פירוט הנסיעות המתוכננות ואין לכך כל התייחסות באותו פרוטוקול.
143. מעיון במסמכי הנסיעה לחו"ל שהועברו ממחלקת הנהלת החשבונות של החברה, נמצאו ארבעה מקרים שלא אושרו בהתאם לנוהג החברה, כמפורט להלן:

שם הנוסע	תפקיד	מתאריך	עד תאריך	סה"כ ימים	מדינת יעד	בקשה לאישור יציאה לחו"ל
ע. מ.	מנהל אגף קופים	21.08.06	27.08.06	7	פורטוגל	אין אישור מנכ"ל
י. ה.	וטרינר	17.07.06	21.07.06	5	הונגריה	אין אישור מנכ"ל
מ. ה.	מנהל תפעול	31.08.06	06.09.06	6	גרמניה ואוסטריה	אין חתימת עובד ואין אישור מנכ"ל
מ. מ.	מטפל	31.08.06	06.09.06	6	גרמניה ואוסטריה	אין אישור מנכ"ל

מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לטיוטת הממצאים כי: "יוקפד על חתימת מנכ"ל באישור היציאה לחו"ל".

מינוי רואה חשבון, מבקר פנים ויועץ משפטי**תקופת כהונה**

144. מבקר פנים

- א. בפרוטוקול האסיפה הכללית שנערכה בתאריך 24 ביולי, 2002, נרשם כי הוחלט להחליף את המבקר הפנימי הקודם ולהתקשר עם מבקר הפנים הנוכחי. ההחלטה נתקבלה לאור בקשתו של נציג עיריית רמת-גן וחרף התנגדותה של המשקיפה מטעם לשכת התאגידים של עיריית תל אביב - יפו, לביצוע מינוי שלא לפי נוהל "מינוי רואי חשבון, יועצים משפטיים ומבקרי פנים מתאגידים עירוניים" של לשכת התאגידים.
- ב. מבקר הפנים מונה בתאריך 1 בינואר, 2003, לאחר אישור האסיפה כללית.
- ג. בהסכם העסקתו נרשם כי תוקפו של ההסכם הינו שנתיים (מבקר הפנים שכיהן לפניו שימש בתפקידו מתאריך 1/12/1997 ועד לתאריך 30/11/2000 ולאחר מכן בהסכם נוסף הוסדרה כהונתו לשנתיים נוספות עד לתאריך 30/11/2002).
- ד. הביקורת לא איתרה בפרוטוקולים של ישיבות החברה אישור הארכת תוקפו של ההסכם עם מבקר הפנים הנוכחי, לאחר שנת 2004. לדברי מנהלת הכספים של החברה, אין הסכם בתוקף.

145. יועץ משפטי

- א. לדברי מנהלת הכספים, היועץ משפטי של החברה מכהן בתפקידו מזה שמונה שנים, נכון למועד עריכת הביקורת.
- ב. בסקירת הפרוטוקולים לשנים 2005 - 2007 לא נמצא ולו דיון אחד בדבר המשך כהונת היועץ המשפטי.
- ג. לדברי חשבת החברה, בין החברה לבין יועצה המשפטי לא נחתם הסכם התקשרות.

146. רואה חשבון

- א. לדברי מנהלת הכספים של החברה, אין ברשותה מידע אודות התאריך בו החלה החברה להעסיק את רואה החשבון הנוכחי. לדבריה, מדובר בתקופה העולה על שמונה שנים.
- ב. הסכם עם רואה החשבון נחתם לראשונה רק בתאריך 21 במרץ, 2007. עד לאותו מועד, לא היה הסכם התקשרות בין החברה לבינו.

- ג. על פי פרוטוקול האסיפה הכללית שנערכה בתאריך 24 ביולי, 2002, הוחלט להאריך הסכם ההתקשרות עם רואה החשבון בשנה נוספת (ההחלטה נתקבלה לאור בקשתו של נציג עיריית רמת-גן וחרף התנגדותה של המשקיפה מטעם לשכת התאגידיים של עיריית תל אביב - יפו לביצוע מינוי שלא לפי נוהל "מינוי רואי חשבון, יועצים משפטיים ומבקרי פנים מתאגידיים עירוניים", הקובע כי יש להחליף רואה חשבון כל חמש שנים).
147. בתאריך 4 בינואר, 2005, הודיעה מנהלת לשכת התאגידיים בעירייה במכתב למנכ"ל החברה, כי תקופת כהונתו של היועץ המשפטי הסתיימה וכי בסיום עריכת הדוחות הכספיים לשנת 2004 עומדת להסתיים כהונתו של רואה החשבון של החברה.
- בנוסף, המנכ"ל מתבקש "להביא לאישור הדירקטוריון בישיבתו הקרובה, הקמת ועדת חיפוש לבחירת נושא משרות אמן ... ועדת החיפוש תכלול בין שאר החברים את מנהלת לשכת התאגידיים או מי שהוסמך מטעמה". המנכ"ל נדרש לתאם עם לשכת התאגידיים מועד התכנסותה של ועדת החיפוש וכן להודיע לרואה החשבון וליועץ המשפטי על סיום תקופת כהונתם. מנהלת לשכת התאגידיים בעירייה מסרה לביקורת כי מכתב זה לא נענה.
148. בפרוטוקול האסיפה הכללית שנערכה בתאריך 26 ביולי, 2005, נרשם כי המשקיפה מטעם לשכת התאגידיים של עיריית תל אביב - יפו ביקשה להחליף נושאי משרות האמן בחברה. ראש עיריית רמת-גן ביקש להאריך הסכם ההתקשרות עם רואה החשבון לשנה נוספת, "לאור הדיונים שמחנהלים בימים אלה לגבי הארנונה ושלטונות מע"מ". בקשתו של זה האחרון התקבלה.
149. בפרוטוקול אסיפה כללית שנערכה בתאריך 23 ביולי, 2006, נרשם כי הוארך הסכם ההתקשרות עם רואה החשבון לשנה נוספת. בפרוטוקול לא נרשם כי המשקיפה מטעם לשכת התאגידיים של עיריית תל אביב - יפו או כל גורם אחר, התייחסו לעובדה כי לפי הנחיית מנהלת לשכת התאגידיים יש להחליף רואה החשבון וכי החלפתו כבר בשנה הקודמת נדחתה עקב דיונים בהם היה מעורב, אשר לדברי מנהלת הכספים הסתיימו בשנת 2007.

שכר טרחה

150. בתאריך 2 בספטמבר, 2002, שלחה מנהלת לשכת התאגידיים בעירייה מכתב שנושאו "תעריפי העסקת נושאי משרה בתאגידיים העירוניים". במכתב זה נכתב, בין השאר, כי התעריפים מהווים תקרה וכי יועצי העירייה נדרשים בדרך כלל לתת הנחות בתעריפי הייעוץ ועל כן מומלץ לעשות כן גם בתאגידיים.

151. שכר טרחה מרבי לפי המכתב הינו כדלקמן:

סכום בש"ח (לא כולל מע"מ)

- מבקר פנים : לכל היותר 173 ש"ח לשעה
רואה חשבון : עד 500 שעות : 172 ש"ח לשעה
יועץ משפטי : לפי דירוג החברה בעיריית תל אביב (ו'): שכר טרחה מרבי לריטיינר עד 8,005 ש"ח לחודש, לא כולל מע"מ.

152. מבקר פנים

- א. שכר טרחתו של מבקר הפנים של החברה, שכיהן עד לתאריך 30 בנובמבר, 2002, עמד על סך של ש"ח לחודש, בתוספת מס ערך מוסף. בהסכם העסקתו לא נרשם בכמה שעות עבודה חודשיות מדובר.
- ב. בהסכם העסקתו של מבקר הפנים הנוכחי, מתאריך 1 בינואר, 2003, נרשם כי יועסק בחברה עד להיקף של 20 שעות חודשיות ובתמורה תשלם החברה סך של ש"ח לכל שעת עבודה, בתוספת מס ערך מוסף. כקבוע בנהל לעיל.
- ג. מקבצי הנהלת החשבונות של החברה עולה כי מבקר הפנים של החברה קיבל בשנים 2005 ו-2006 סכום של ש"ח חודשי וזאת בהתאם לאמור בהסכם העסקתו.

153. יועץ משפטי

- א. כמצוין לעיל, בין החברה לבין יועצה המשפטי לא נחתם הסכם העסקה/ הסכם שכר טרחה.
- ב. בתאריך 18 בנובמבר, 2003, כתבו יועציה המשפטיים של החברה למנכ"ל, כי שכר טרחתם יופחת ב- 5%.
- ג. מקבצי הנהלת החשבונות של החברה עולה, כי יועצה המשפטי של החברה קיבל בשנת 2005 סכום של ש"ח ובשנת 2006 קיבל סכום של ש"ח.
- ד. ממערכת הנהלת החשבונות של החברה עולה כי בכל אחד מהחודשים ינואר – יולי 2005 החברה שילמה ליועצה המשפטי סכום קבוע של ש"ח (כולל מע"מ) ובכל אחד מהחודשים אוגוסט – דצמבר 2005- סך של ש"ח (כולל מע"מ).
- ה. ממערכת הנהלת החשבונות של החברה עולה כי בכל אחד מהחודשים ינואר – יולי 2006 החברה שילמה ליועצה המשפטי סכום קבוע של ש"ח (כולל מע"מ) ובכל אחד מהחודשים אוגוסט – דצמבר 2006- סך של ש"ח (כולל מע"מ).

154. רואה חשבון

- א. בהסכם מתאריך 21 במרץ, 2007, שנחתם בין החברה לבין רואה החשבון, נרשם כי שכר טרחתו בגין שירותים מקצועיים שוטפים הינו בסך של ₪ דולר, בתוספת מס ערך מוסף. שכר הטרחה הנ"ל אינו כולל עבודות מיוחדות, במידה שיהיו, ששכר טרחתם יסוכם מראש לפני ביצוע העבודה.
- ב. להסכם צורף ריכוז שכר טרחה ששילמה החברה לרואה החשבון בשנים 2002 - 2005, ממנו עולה כי שכר הטרחה הממוצע עמד על סך של ₪ דולר, לפי ממוצע של 380.25 שעות בשנה. כלומר, עבור שעת עבודה קיבל בממוצע (בש"ח) סך של ₪ ש"ח וזאת לפי שער החליפין הממוצע בין השנים הנידונות.
- ג. מקבצי הנהלת החשבונות של החברה עולה כי רואה החשבון של החברה קיבל בשנים 2005 ו-2006 סכום של ₪ ו-1 ₪ (כולל מע"מ), בהתאמה.

התקשרויות ומכרזים

רקע

155. בסעיף 32 לתקנות ההתאגדות של החברה נרשם כי "המנהלים יקבעו מדי פעם, 4 מנהלים ... הרשאים לחתום בשם החברה על חוזים... שיקים... חתימת שני מנהלים אחד מכל קבוצה, בצירוף חותמת החברה יחייבו את החברה".
156. במכתב מתאריך 15 בנובמבר, 1989, שרשם יועצה המשפטי של החברה למנכ"ל דאז, נרשם, בין השאר, גוסס לשינוי סעיף 32 לתקנות, כמפורט להלן:
"המנהלים, או ממלאי מקומם, ... יקבעו מדי פעם 2 מנהלים, אחד מאלה שהתמנו ע"י בעל מניות רגילות א', ואחד מאלה שהתמנו ע"י בעל מניות רגילות ב'."
2 המנהלים שנקבעו כאמור... רשאים לחתום בשם החברה על חוזים, ... שקים, ... וכל מיני מסמכים אחרים, הנדרשים לפעולתה השוטפת של החברה - וחתימת 2 המנהלים הנ"ל (ובלבד שיהיו אחד מכל קבוצת בעלי מניות), ובצירוף חותמת החברה, יחייבו את החברה לכל דבר וענין נקוב בתקנה זו."
157. בנוהל "הזמנות, רכישות ותשלומים" של החברה שנכתב בדצמבר 2003 ועודכן בתאריך 10 בספטמבר 2006, נרשם, בין השאר, כדלקמן:
א. ברכישות/התקשרויות בסכום של 500 ש"ח - 50,000 ש"ח: יש לקבל הצעות מחיר;
ב. ברכישות/התקשרויות בסכום הגבוה מ- 50,000 ש"ח: יש לבצע מכרז.

158. בנוהל "הזמנות, רכישות ותשלומים" נרשם, בנוגע להזמנת רכש ו/או התקשרות לקבלת שירות:
- יש לבקש שלוש הצעות מחיר עבור המוצר המבוקש (בהתאם לעלות הרכישה);
  - יש למלא הפרטים המתאימים בטופס ההזמנה;
  - טופס ההזמנה יועבר לרכזת הזמנות במחלקת הנהלת חשבונות;
  - לאחר אישור ההזמנה על ידי המנכ"ל, תוכן הזמנה ממוחשבת, שתהווה אסמכתה לתשלום.
159. בנוהל "הזמנות, רכישות ותשלומים" נרשם, כי התקשרות חוזית תהיה במקרים הבאים:
- אספקת חציר – התקשרות על סמך תוצאות מכרז עבור יחידת חציר;
  - תערוכת – התקשרות על סמך מכרז וחזוה;
  - תגבורי כח אדם – התקשרות על סמך מכרז וחזוה;
  - ביטוחים – התקשרות על סמך הצעות מחיר/מכרז וחזוה.
160. בנוהל "מכרזים" של החברה נרשם כי מכרז יתפרסם ב"כל עבודה מעל 100 אלף ש"ח".
161. הביקורת שאלה את עוזרת המנכ"ל אודות העובדה כי בנוהל "הזמנות, רכישות ותשלומים" נקבע שמכרז יפורסם בכל התקשרות בסכום הגבוה מ- 50,000 ש"ח בעוד שבנוהל "מכרזים" של החברה נקבע כי הסכום לפרסום מכרז הינו 100,000 ש"ח, ונענתה כי אין הסבר לסתירה בין הנהלים.
162. בנוהל "מכרזים" נקבע כי מכרז יתפרסם במקרים הבאים:
- אספקה שנתית של חציר וקש;
  - תגבורי כח אדם שמירה ואבטחה;
  - הפעלת שירותי מזון וחנות מזכרות;
  - הפעלת קלנועיות.

ממצאים

163. במכתב מתאריך 7 באוגוסט, 2005, שכתב היועץ המשפטי של החברה, עולה כי מורשי החתימה בשם החברה, בצירוף חתימה של החברה, הינם:
- קבוצה א': ראש עיריית רמת-גן;
- מנכ"ל החברה.
- קבוצה ב': מר מ. ג.;
- הגברת ע. ס..

164. מעיון בהסכמי ההתקשרות השונים עולה כי בשמה של החברה התם המנכ"ל בלבד בצירוף חותמת של החברה כמפורט להלן:

תאריך ההסכם	הסכם התקשרות	אושר בחתימה
27/12/01	פרסום	מנכ"ל + חותמת
15/7/06	תברואה	מנכ"ל + חותמת
20/7/06	שווק והפצת כרטיסים	מנכ"ל + חותמת
4/2/07	פיתוח כלכלי	מנכ"ל + חותמת

165. בתאריך 11 באפריל, 2007, כתב יועצה המשפטי של החברה חוות דעת לעניין התקשרות החברה לפרק זמן קצר ללא מכרז, כדלקמן:

"כעקרון, ותחת ההנחה כי הספארי פועל בהתאם לדיני המכרזים, כל התקשרות של הספארי עם צדדים שלישיים כרוכה בעריכת מכרז...".

יועצה המשפטי של החברה מסר לביקורת כי חוק חובת מכרזים אומץ על ידי החברה למרות שזו אינה מחויבת לפעול לפיו.

166. הביקורת בחנה, באופן מדגמי, מספר התקשרויות של החברה, כמפורט להלן:

א. הסכם שירותי הובלה

(1) בחודש אפריל 2006 נחתם הסכם בין החברה לבין מוביל המתמחה בשירותי הובלה. מדובר בהעברת פירות וירקות מהשוק הסיטונאי למחסני החברה הממוקמים בשטח הספארי.

(2) תקופת ההסכם היתה מתאריך 1 בינואר, 2006, ועד לתאריך 31 בדצמבר, 2006.

(3) התמורה החודשית לפי ההסכם היתה על סך של ש"ח, בתוספת מס ערך מוסף. בהסכם מצוין כי סכום זה הינו "התמורה הסופית והמוחלפת לה זכאי המוביל ... ומעבר לה לא יהיה המוביל זכאי לכל תשלום ו/או הטבה נוספת ו/או אחרת מהמוזמין".

(4) לדברי עוזרת המנכ"ל, לא ידוע לה על הארכת ההסכם. כמו כן, התקשרות זו נעשתה ללא מכרז ולא התקבלו הצעות מחיר.

(5) בתאריך 6 ביוני, 2006, כתב מנכ"ל החברה כי "יש להוסיף ל ... (המוביל – לא במקור) 1,500 ש"ח, לחודש החל מ-1 יוני 2006" וכן "הוספת חד פעמית של 800 ש"ח עבור חודש מאי".

מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לפרק זה בטיוטת הממצאים כי:

"תוספת התשלום למוביל הירקות בוצעה עקב העברת השוק הסיטונאי מח"א לצריפין".

(6) מבדיקה במערכת הנהלת החשבונות של החברה לשנת 2006 עולה כי שולם למוביל הסכום השווה לסכום שנקבע בהסכם בתוספת העלאה שאושרה על ידי המנכ"ל, בתוספת מס ערך מוסף.

ב. שירותי ניקיון

- (1) החברה פרסמה מכרז למתן שירותי ניקיון בשטח הספארי.
- (2) במכרז נקבע, בין השאר, כי ניקוד המציעים יקבע לפי גובה המחיר.
- (3) בתאריך 18 ביולי, 2006, נערך פרוטוקול פתיחת מעטפות ובתאריך 26 ביולי, 2006, דנה ועדת מכרזים בניקוד אותו קיבלו חמשת המועמדים, לפי תנאי המכרז.
- (4) בתאריך 31 ביולי, 2006, נחתם הסכם עם אחד המועמדים - צ. ש. בע"מ, שקיבל את הניקוד הגבוה ביותר. לפי ההסכם, התמורה הינה ⇨ ש"ח לשעת עבודה של עובד ו- ⇨ ש"ח לשעת עבודה של מטאטא כביש.
- (5) ההסכם הינו מתאריך 3 באוגוסט, 2006, ועד לתאריך 31 בדצמבר, 2006. לספארי שמורה האפשרות להאריך ההסכם לשתי תקופות נוספות בנות 12 חודשים כל אחת, באמצעות הודעה מוקדמת בכתב.
- להסכם צורפה פוליסת ביטוח תקפה מתאריך 1 באוגוסט, 2006, ועד תאריך 31 ביולי, 2007.
- (6) הביקורת לא איתרה במסמכים הרלוונטיים להתקשרות זו מכתב בנוגע להארכת ההתקשרות נכון לתאריך 10 באפריל, 2007.
- (7) למרות זאת, צ. ש. בע"מ המשיך לעבוד בחברה על אף אי קיום הסכם התקשרות בתוקף.
- (8) בתאריך 10 באפריל, 2007, הפנתה החברה מכתב לקבלת אישורם של חברי ההנהלה, לפיו החברה עימה יש הסכם אינה עומדת בהתחייבויותיה ויש עניין לצאת במכרז חדש. כשלב ביניים, החברה מעוניינת להתקשר עם חברת "ר. נ." שהומלצה על ידי "פארק מיני ישראל". למכתב צורפה חוות דעתו של היועץ המשפטי של החברה, מתאריך 11 באפריל, 2007, לפיה החברה יכולה להתקשר עם חברת ניקיון זמנית ללא מכרז.

(9) בתאריך 1 במאי, 2007, חתמה החברה על הסכם למתן שירותי ניקיון עם חברת ר. ק. בע"מ.

(10) בהסכם נרשם כי "המזמין (הספארי – לא במקור) נדרש לשירותי הניקיון לתקופה קצרה ועד להתארגנותו במכרז חדש בנושא זה."

(11) ההסכם הינו מתאריך 1 במאי, 2007, ועד לתאריך 31 ביולי, 2007. לספארי שמורה האפשרות להאריך ההסכם לשתי תקופות נוספות בנות חודשיים כל אחת.

ג. אספקת חציר

(1) בפרוטוקול ועדת מכרזים מתאריך 15 באפריל, 2002, נרשם כי הוגשו שלוש הצעות וכי ההצעה שנבחרה הינה הזולה ביותר. עוד נרשם בפרוטוקול, כי המציע שנבחר סיפק את החציר לחברה גם בשנת 2001.

(2) בתאריך 21 באפריל, 2002, נחתם הסכם אספקת חציר (להלן – "הסכם 2002") בין החברה לבין נ. ע. ח. בע"מ (להלן – "נ. ע. ח.").

(3) התמורה הייתה על סך של ש"ח, בתוספת מס ערך מוסף, לטון חציר דגן ועל סך של ש"ח, בתוספת מס ערך מוסף, לטון חציר אספסת. סך כולל גובה ההצעה: ש"ח, כולל מס ערך מוסף.

(4) תקופת ההתקשרות הייתה לשנה אחת עד לתאריך 1 במאי, 2003. לספארי הייתה שמורה האפשרות להאריך ההסכם לשלוש תקופות נוספות, בנות שנה אחת כל אחת.

(5) מהחברה נמסר כי בשנת 2002 שולם סך של ש"ח לחברת נ. ע. ח. בע"מ

(6) בתאריך 7 באפריל, 2003, נערכה ישיבה של ועדת מכרזים בה נמסר כי לאחר ניהול משא ומתן עם המציעים ההצעות היו כדלקמן:

סכום בש"ח לא כולל מע"מ

שם המציע

↔

מ. ה. בע"מ

↔

נ. ע. ח. בע"מ

המגנ"ל מסר בישיבה זו כי "לספארי ניסיון קודם של 3 שנים עם נ. ע. ח. בע"מ, האספקה בוצעה לשביעות רצונו המלאה וכאשר נתגלו פגמים בסחורה היא הוחלפה ללא כל בעיות". עוד המליץ כי "בהתחשב בהפרש הזניח במחיר הכולל, הועדה תאפשר לספארי להתקשר עם מציע מוכר...".

הוועדה החליטה לקבל ההצעה הגבוהה יותר.

- (7) בתאריך 10 באפריל, 2003, נחתם הסכם לאספקת חציר וקש (להלן – "הסכם 2003") בין החברה לבין נ. ע. ח. בע"מ.
- (8) הסכם 2003 כלל אספקת חציר שיבולת ובנוסף, אספקת קש דגן, אשר לא נכלל במכרז משנת 2002 בגינו נחתם הסכם 2002.
- (9) העלות אף היא השתנתה, כמפורט להלן:

תיאור	כמות בטון (לפחות)	עלות לטון בש"ח לפי הסכם 2002	עלות לטון בש"ח לפי הסכם 2003	הפרש בש"ח (לא כולל מע"מ)*
חציר דגן	480	↔	↔	5,280
חציר אספסת	190	↔	↔	380
חציר שיבולת	50	-	↔	30,000
קש דגן	20	-	↔	4,780
סה"כ				<u>40,440</u>

* הפרש בין עלות לפי הסכם 2003 לבין עלות לפי הסכם 2002.

מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לטיזת הממצאים כי:

"התשלום מבוצע על פי משקל החציר שמסופק בפועל. כל משלוח נשקל, חשודת השקילה נמסרת לידי נציג הספארי שמקבל את המשלוח."

תגובת הביקורת: העלות לטון המוצגת הינה בהתאם לקבוע בהסכם שנחתם עם נ. ע. ח. בע"מ, ללא קשר למשקל החציר המסופק בפועל.

(10) תקופת ההתקשרות הייתה לשנה אחת.

(11) מבדיקת הביקורת עולה כי ההסכם אינו קובע מנגנון בקרה לבחינת ההתאמה בין הכמות המתקבלת לבין הכמות בגינה מחויבת החברה.

(12) חשבת החברה מסרה כי בשנת 2003 שולם סך של ↔ ש"ח לא כולל מע"מ ל- נ. ע. ח. בע"מ בגין אספקה לפי המכרז בגין שנת 2003.

(13) בשנת 2004 פרסמו הספארי וגן החיות התנ"כי בירושלים מכרז לאספקת חציר.

(14) בפרוטוקול פתיחת מעטפות נרשם כי הוגשה הצעה אחת בלבד של חברת נ. ע. ח. בע"מ. בפרוטוקול ישיבת ועדת מכרזים נרשם כי הוועדה מאשרת ההתקשרות עם המציע "בכפוף להשלמת המסמכים החסרים". במסמכים שהתקבלו לא ניתן מידע באילו מסמכים מדובר.

(15) בתאריך 18 באפריל, 2004, נחתם הסכם לאספקת חציר וקש (להלן – "הסכם 2004") בין החברה לבין נ. ע. ח. ק. בע"מ.

(16) תקופת ההתקשרות הייתה לשנה אחת.

(17) העלויות לפי הסכם 2004 היו כדלקמן:

סך הכל עלות בש"ח (לא כולל מע"מ)	עלות לטון בש"ח (לא כולל מע"מ)	כמות בטון (לפחות)	תיאור
↔	↔ (*)	600	חציר דגן
↔	↔ (*)	200	חציר אספסת
↔	↔	50	חציר שיבולת
↔	↔	20	קש דגן
↔			סה"כ

* כמצוין לעיל, לפי הסכם 2002 מחיר טון חציר דגן עמד על 60 ש"ח פחות ומחיר טון חציר אספסת עמד על 65 ש"ח פחות. את הסכם 2002 ניתן היה להאריך עד לתאריך 1 במאי, 2006.

(18) בפרוטוקול פתיחת מעטפות של "מכרז חציר 2005" בתאריך 14 באפריל, 2005, נמסר כי "בתיבה נמצאה מעטפה אחת של חברת נ. ע. ח..". בפרוטוקול ועדת מכרזים מתאריך 17 באפריל, 2005, נכתב כי אושרה ההתקשרות עם המציע והמנכ"ל מוסמך לנהל משא ומתן לגבי המחירים.

(19) בתאריך 20 באפריל, 2005, נחתם הסכם לאספקת חציר וקש (להלן – "הסכם 2005") בין החברה לבין נ. ע. ח. בע"מ.

(20) תקופת ההתקשרות הייתה לשנה אחת.

(21) העלויות ליחידות טון לפי הסכם 2005 היו זהות לעלויות בשנת 2004:

סך הכל עלות בש"ח (לא כולל מע"מ)	עלות לטון בש"ח (לא כולל מע"מ)	כמות בטון (לפחות)	תיאור
↔	↔	650	חציר דגן
↔	↔	200	חציר אספסת
↔	↔	20	חציר שיבולת
↔	↔	20	קש דגן
↔			סה"כ

(22) מבדיקה שנערכה במערכת הנהלת החשבונות של החברה, עולה כי בשנת 2005

שילמה החברה סך של ↔ ש"ח לחברת נ. ע. ח. בע"מ, בגין שנת 2005.

(23) בישיבת ועדת מכרזים מתאריך 5 באפריל, 2006, נמסר כי הוגשו שתי הצעות לאספקת חציר:

שם המציע

נ. ע. ח. בע"מ (*)

↔

מ. ה.

↔

בפרוטוקול נרשם כי לאחר משא ומתן שהתנהל עם החברות המציעות הגישה חברת נ. ע. ח. בע"מ הצעה מתוקנת על סך של ש"ח.

(24) הוחלט לבחור בחברת נ. ע. ח. בע"מ (על סמך גובה ההצעה, התרשמות וניסיון קודם).

(25) מבדיקה במערכת הנהלת החשבונות של החברה עולה כי בשנת 2006 שילמה החברה סך של ש"ח ל- נ. ע. ח. בע"מ.

(26) בפרוטוקול ועדת מכרזים לפתיחת המעטפות, מתאריך 10 באפריל, 2007, נמסר כי הוגשו שתי הצעות לאספקת חציר: "מ. ה. ו-" נ. ע. ח. בע"מ", אשר זכה במכרז לאחר שהצעת "מ. ה." נפסלה עקב אי הגשת חלק מהמסמכים. משא ומתן בנוגע להורדת המחירים נוהל עם חברת נ. ע. ח. בע"מ בלבד.

(27) בתאריך 12 באפריל, 2007, נחתם הסכם בין החברה לבין נ. ע. ח. בע"מ.

(28) תקופת ההתקשרות הינה לשנה אחת.

(29) העלויות ליחידות טון לפי הסכם 2007 התייקרו ביחס לשנים עברו כדלקמן:

תיאור	כמות בטון (לפחות)	עלות לטון בש"ח (לא כולל מע"מ)	סך הכול עלות בש"ח (לא כולל מע"מ)
חציר דגן	750	↔	↔
חציר אספסת	240	↔	↔
חציר שיבולת	25	↔	↔
קש	20	↔	↔
סה"כ			↔

(30) לדברי חשבת החברה, עבור שנת 2007 שילמה החברה סך של ש"ח כולל מס ערך מוסף, לחברת נ. ע. ח. בע"מ.

(31) המנהלן מסר לביקורת כי אספקת החציר השנתית הינה חד פעמית. לדבריו, השקילה אינה מבוצעת בספארי. כאשר בהתאם לתנאי החוזה התשלום לספק מבוצע רק בגמר אספקת כלל הכמות הקבועה בהסכם על ידי הספק.

ד. הצבת שלטי פרסום בשטח הספארי

- (1) בתאריך 27 בדצמבר, 2001, נחתם הסכם בין החברה לבין "מ. מ. פ. בע"מ", לתקופה של כ- 3 שנים המסתיימת בתאריך 31 בדצמבר, 2004, להצבת שלטי פרסום.
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לפרק זה בטיטת הממצאים כי: "שילוט הפרסום הוצב על אחריות המפרסם".
- (2) בשנת 2005 הוארך ההסכם בשנה וסוכם כי דמי השימוש יסתכמו ב- ₪ 1, בתוספת מס ערך מוסף, וצמודים למדד המחירים לצרכן.
- (3) בשנת 2006 הוארך ההסכם בשנה וסוכם כי דמי השימוש יסתכמו ב- ₪ 1, בתוספת מס ערך מוסף, צמודים למדד המחירים לצרכן.
- (4) בחודש נובמבר 2006 הוארך ההסכם לשלוש שנים נוספות עד לשנת 2009. דמי השימוש הסתכמו ב- ₪ 1, בתוספת מס ערך מוסף וצמודים למדד המחירים לצרכן.
- (5) מבדיקה במערכת הנהלת החשבונות של החברה עולה כי חברת מ. מ. פ. בע"מ שילמה לספארי, כדלקמן:

שנה	סכום בש"ח (כולל מע"מ)
2005	₪
2006	₪
2007	₪

- (6) בחודש דצמבר 2006 כתבה חברת מ. מ. פ. בע"מ לספארי כי ידוע כי בכוננת זו האחרונה לצאת במכרז פומבי להצבה ותפעול שלטי פרסום ועד להודעה על הזוכה במכרז חברה זו תמשיך לתפעל את השלטים.
- (7) בתאריך 4 בפברואר, 2007, נחתם הסכם בין החברה לבין הרשות לפיתוח כלכלי תל אביב - יפו בע"מ, לפיו לזו האחרונה יועבר הטיפול בזכויות הפרסום על גבי קיר לאורך דרך לוד ברמת-גן (קטע הכביש שבין צומת מסובים לבין צומת כביש הטייסים). הרשות לפיתוח כלכלי תל אביב - יפו בע"מ תהיה אחראית על ניהול מכרז לאיתור מפרסם חדש.
- (8) בפרוטוקול ישיבת מכרזים מתאריך 26 באפריל, 2007, נמסר כי השטח המיועד לפרסום הינו, לכאורה, שטח בינעירוני ולכן לא ניתן להציב בו פרסום. עקב כך המכרז הוקפא. מנהלת הכספים מסרה לביקורת כי טרם נתקבלה חוות דעת של היועץ המשפטי בנוגע לשטח שיתכן והינו בבעלות מע"צ.

(9) הביקורת איתרה כי למרות הבעלות השנויה במחלוקת על שטח הפרסום, נכון לאפריל 2007, החברה ממשיכה לפרסם, באמצעות חברת מ. מ. פ. בע"מ, כפי שמופיע בתמונות שלהלן:
קיר מערבי:

קיר מזרחי:

ה. הפעלת קלנועיות

- (1) בתאריך 25 ביוני, 1998, נחתם הסכם הפעלת רכבים חשמליים בשטח הספארי (להלן-"קלנועיות"), בין החברה לבין חברת ג. בע"מ.
- (2) מפרוטוקול ישיבת ועדת מכרזים מיום ה-16 ביוני 1998, צוין כי "לאחר הבדיקה הטכנית נפסלו שתי הצעות..... על הפרק נותרה הצעה יחידה של חברת ג. בע"מ". מנכ"ל הספארי זימן את נציגי ג. בע"מ לפגישה שלאחריה יחליט באם להתקשר עם חברת ג. בע"מ.
- (3) תקופת ההסכם הייתה לשלוש שנים, החל מתאריך 1 ביולי, 1998. לחברה ולמפעיל תהא אפשרות להאריך את תקופת ההתקשרות בשנה נוספת, עד לתקופה מרבית של שש שנים.
- (4) הוראות ההסכם יחולו על השנים הנוספות, במידה שההתקשרות תוארך.

- (5) תמורת מתן הזיכיון להפעלת הקלנועיות בשטח הספארי תשלם ג. בע"מ סך של ₪ ש"ח לשנה, צמודים למדד המחירים לצרכן. התשלום יהיה בראשון לכל חודש, עבור חודש מראש.
- (6) בתאריך 18 באוגוסט, 2003, כתבה מנהלת הכספים למפעיל, כי "לפי הרישומים בספרי החשבונות של החברה מתברר כי לא התקבל תשלום בגין חודשים יולי, אוגוסט 2003... אבקש לשלוח מיידית שקים עבור התקופה יולי-דצמבר 2003". לדברי מנהלת הכספים בחברה, החוב שולם.
- (7) בתאריך 19 בספטמבר, 2003, כתבה מנהלת הכספים למפעיל שכמוסכם בין הצדדים, תוארך תקופת ההתקשרות מתאריך 1 ביולי, 2003, ועד לתאריך 30 ביוני, 2004. הארכת ההסכם הותנתה בחתימה על נספח ביטוחי ובהעברת שש המחאות בגין חודשים ינואר – יוני 2004, עד לתאריך 1 בינואר, 2004.
- (8) בתאריך 11 באפריל, 2004, כתבה מנהלת הכספים למפעיל, כי ההמחאות שהתקבלו מוחזרות מאחר וסכומי ההמחאות אינם מקובלים על החברה ונוגדים את ההסכם. הביקורת ביקשה את האסמכתאות בגין סגירת החוב של המפעיל ונענתה כי אין ברשותה את האסמכתאות הרלוונטיות.
- (9) בתאריך 1 ביולי, 2004, נחתמה תוספת להסכם, לפיה הצדדים מסכימים להאריך תקופת ההסכם המקורי (שתוקפו פג בתאריך 30 ביולי, 2004) עד לתאריך 17 באוקטובר, 2004.
- (10) באוגוסט 2004, הוציאה החברה מכרז חדש להפעלת הקלנועית בשטח גן החיות.
- (11) בתאריך 30 באוגוסט, 2004, נערכה ישיבה לפתיחת מעטפות ובתאריך 1 בספטמבר, 2004, נערכה ישיבה של ועדת מכרזים בה הוצגו ההצעות שהתקבלו.
- (12) מפרוטוקול פתיחת מעטפות מתאריך 30 באוגוסט, 2004 עולה כי התקבלו 3 הצעות:
- (א) הצעתה של חברת ג. בע"מ - (להלן - "הצעה 1").
- (ב) הצעתה של חברת א.י. ת. נ. בע"מ - (להלן - "הצעה 2").
- (ג) הצעתה של חברת ס. ע. א. בע"מ - (להלן - "הצעה 3").
- (13) מפרוטוקול ישיבת ועדת מכרזים מיום 1 בספטמבר, 2004 עולה כי הוחלט לפסול את הצעה מספר 1, לאור הפגמים המהותיים שנפלו בה.
- (14) בתאריך 9 בספטמבר, 2004, נערכה ישיבה טלפונית של ועדת מכרזים, בה הוחלט במי מהמציעים לבחור.
- (15) במועד לא ידוע בחודש ספטמבר 2004, נחתם הסכם בין החברה לבין א. י. ת. נ. בע"מ. (להלן "המפעיל").

- (16) תקופת ההתקשרות הינה מתאריך 17 באוקטובר, 2004, לשנה אחת. לחברה ולמפעיל תהא אפשרות להאריך תקופת ההתקשרות בשנה נוספת, עד לתקופה מרבית של שש שנים.
- (17) תמורת מתן הזכות להפעיל הקלנועיות בשטח הספארי, ישולם לחברה סך של ₪ ש"ח לשנה, צמוד למדד המחירים לצרכן, בתוספת מס ערך מוסף. התשלום יהיה ב-1 לכל חודש, עבור חודש מראש. כמו כן, המפעיל יישא בכל התשלומים, מיסים ואגרות הקשורים לאחזקת הקלנועיות על ידו.
- (18) מבדיקת הביקורת עולה כי על ההסכם הוטבעה חותמת של המפעיל ושל חברה נוספת בשם א.י.י. ת.י.ו. בע"מ (אחרת מזו שזכתה).
- (19) בתאריך 30 באוקטובר, 2005 נחתם תיקון להסכם, בין החברה לבין המפעיל לבין א.י.י. ת.י.ו. בע"מ לפיו זכויותיו של המפעיל יועברו ל- א.י.י. ת.י.ו. בע"מ (להלן "המפעיל החדש").
- (20) בתגובה לבקשת הביקורת לקבל רישיון עסק של המפעיל החדש לשנים 2005 – 2007, המציאה החברה רישיון עסק להפעלת קלנועיות שמועד תחילתו בתאריך 5 ביוני, 2007. רישיון זה הודפס בתאריך 25 במרץ, 2007. לבקשת הביקורת לקבל את רישיון העסק לשנים 2005 - 2006 נמסר מהחברה כי מאחר שלא איתרו מסמכים, יצרו קשר עם המפעיל החדש. זה האחרון מסר שרישיון העסק לשנים אלו אבד לו ולכן אין הוא יכול להמציא לביקורת מסמכים אלו.
- (21) בתאריך 30 באוקטובר, 2006, הוארך ההסכם עד לתאריך 17 באוקטובר, 2007.
- (22) המפעיל החדש נדרש להציב עובדים מטעמו על מנת שישגיחו על בטיחות ואופן הנסיעה וימנעו נסיעה בלתי בטוחה ו/או מסוכנת.
- (23) בתאריך 13 באוגוסט, 2007, סיררה הביקורת בשטח הספארי ולא צפתה במשגיח בטיחות מטעם המפעיל החדש.
1. מיתקן טרמפולינות
- (1) בתאריך 22 ביוני, 2004, נחתם הסכם בין החברה לבין ט. ג. ש. בע"מ להפעלת מיתקן טרמפולינות – בנג'י והשכרת עגלות בימבה לילדים.
- (2) תוקף ההסכם מתאריך 1 בינואר, 2004, למשך שנה.
- (3) עבור זכות השימוש, ישלם המפעיל לחברה סך של ₪ בתוספת מס ערך מוסף, לחודש ללא הצמדה לדולר.
- (4) בתאריך 9 בינואר, 2005, נחתם הסכם נוסף לשנה עם אותו מפעיל. עבור זכות השימוש ישלם המפעיל לחברה סך של ₪, בתוספת מס ערך מוסף, לחודש.

- (5) בתאריך 1 בפברואר, 2006, נחתם הסכם נוסף לשנה עם אותו מפעיל.
- (6) עבור זכות השימוש ישלם המפעיל לחברה סך של ₪ שו בתוספת מס ערך מוסף, לחודש, ללא הצמדה לדולר.
- (7) בתאריך 15 בינואר, 2007, נחתם הסכם נוסף לשנתיים עם אותו מפעיל. תחילת ההסכם בתאריך 1 בינואר, 2007.
- (8) עבור זכות השימוש ישלם המפעיל לחברה סך של ₪ שו, בתוספת מס ערך מוסף, לחודש. מהשנה השנייה להסכם ועד תפוגת תוקף הסכם, יעלו דמי השכירות בשיעור של 5% חודשי בהשוואה לחודש העוקב.
- (9) עוזרת המנכ"ל מסרה לביקורת כי החברה לא ערכה מכרז ולא פנתה לקבלת הצעות מחיר נוספות להפעלת טרמפולינה בשטחה. לדבריה, המפעיל פנה לחברה בהצעה ועקב כך נחתם עימו ההסכם.
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לפרק זה בטיוטת הממצאים כי:
- "הסכום השנתי שמתקבל מהזכיין אינו מחייב פרסום מכרז."**
- תגובת הביקורת:** בהתאם לנוהל הזמנות רכישות ותשלומים של החברה יש לקבל הצעות מחיר בכל התקשרות בסכומים שבין 500 לבין 50,000 ש"ח, כפי שמצויין בדוח הביקורת במקרה האמור מדובר בפנייה של הספק לחברה, ללא קבלת הצעות מחיר כנדרש.
- ז. אדריכל נוף
- (1) בתאריך 9 ביוני, 2006, כתב מר ג. ש. הצעה לעבודת תכנון, יעוץ ופיקוח עליון להתחדשות הספארי. זאת בהמשך לסיור שערך עם המנכ"ל בתאריך 1 ביוני, 2006. התקציב בהצעה הסתכם לכ- ₪ ש"ח.
- (2) עוזרת המנכ"ל מסרה לביקורת כי ההתקשרות עם האדריכל הינה ללא מכרז או קבלת הצעות מחיר וכי פנייה אליו נעשת לפי הצורך.
- (3) מעיון בהנהלת החשבונות של החברה עולה כי בשנת 2006 שילמה החברה לאדריכל סכום של ₪ ש"ח.
167. בתאריך 16 במרץ, 2006, נחתם הסכם בין החברה לבין חברת ג. א. בע"מ לאספקת שירותי הסעדה, מכירת מזון והפעלת חנות מזכרות בשטח הספארי. לפי ההסכם, המפעיל אחראי, בין השאר, לקבלת רישיון עסק וזאת לא יאוחר מ- 90 יום ממועד התחלת ההסכם. בהסכם נרשם כי "הפרת החתיבות זו תחשה (טעות בכתוב במקור) כהפרה יסודית של ההסכם".

168. עוזרת המנכ"ל מסרה לביקורת כי נכון לחודש ספטמבר 2007, המפעיל טרם הסדיר קבלת רישיון הפעלת עסק למרות שההסכם החל בתאריך 24 באפריל, 2006, כשנה וחצי לפני עריכת הביקורת. בהתייחסותו לפרק זה בטיוטת הממצאים מסר מנכ"ל החברה לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009 כי:
- "על סמך ממצאי הביקורת ולפי בקשת נציגת עיריית ת"א בהנהלה, בימים אלה מגובש נוהל חדש שיתן מענה לגבי חתימה על התחייבויות. הנוהל יובא לאישור הנהלה ודיקטוריון בחברה."

עובדים

רקע

169. בחוזה בין העיריית גרשם כי תנאי העסקת העובדים יקבעו על ידי החברה.
170. בחברה 12 עובדים שחתמו על הסכם עבודה אישי.
171. בשנת 2006 כ- 60 מהעובדים היו כפופים להסכם עבודה קיבוצי, בו מוגדר "עובד", כדלקמן:
- "כל עובד או עובדת המועסקים ע"י צד ב' (החברה – לא במקור) להוציא עובדים יומיים, עובדי שבתות וחגים בלבד, גמלאים ועובדים עפ"י חוזה מיוחד. למען הסר ספק יובהר כי מתנדבים, אם וככל שיחנודבו בספארי אינם בגדר "עובד"."
172. בהסכם קיבוצי מיוחד שנחתם בין הסתדרות העובדים הכללית החדשה לבין החברה, בתאריך 14 בדצמבר, 2005, (להלן – "ההסכם הקיבוצי") גרשם, בין השאר, כי עובדים שיועסקו בחוזים אישיים הינם: מנכ"ל, חשב, וטרינר, זואולוג, רכז חינוך, דובר, אחראי קופות, חשב שכר, מנהל חשבונות, מזכירת מנכ"ל, בתוספת שני תפקידי הנהלה לשיקול דעת המנכ"ל.
173. כ- 140 מהעובדים שהועסקו בשנת 2006 מוגדרים כ"עובדי תגבור" הכפופים ל"מכתב העסקה".
174. בחוזר מיוחד מספר 3/03 של מנכ"ל משרד הפנים והממונה על שכר והסכמי עבודה במשרד האוצר (להלן – "חוזר מנכ"ל 3/03") נקבע, בין השאר, כי במשכורת המנכ"ל ובעלי תפקידים בחברה שיועסקו על פי הסכם, כלולים כל התשלומים שהעובד היה זכאי לקבלם אילו לא הועסק בחוזה. העובד לא יהא זכאי לכל הטבה אחרת פרט לאלו המופיעות בחוזה שנחתם עימו. ההסכמים יובאו לאישור משרד הפנים האגף לכה אדם ושכר ברשויות מקומיות.
175. באותו חוזר נקבע כי המנכ"ל ובעלי התפקידים בחברה העירונית יהיו זכאים ל- 22 ימי חופשה בשנה ויוכלו לצבור עד 55 ימי חופשה.

ממצאים

176. ההסכמים חתומים רק על ידי מנכ"ל החברה, בצירוף חותמת החברה. זאת בניגוד למכתב מחודש נובמבר 1989 שרשם יועצה המשפטי של החברה, לפיו שני מנהלים (מנכ"ל וחבר דירקטוריון) צריכים לחתום על חוזים בשם החברה.
177. החברה הינה גוף מתוקצב על פי תיקון מספר 16 לחוק יסודות התקציב לשנת 2005, הנדרש בדיווח לממונה על השכר.
178. בחוזר מנכ"ל 3/03 נקבע כי חוזים אישיים מחייבים אישור מוקדם ובכתב של אגף כח אדם ושכר ברשויות מקומיות במשרד הפנים. לכל חוזה אישי שנחתם (למעט עם המנכ"ל) יש לצרף אישור מועצת המנהלים להעסקת העובד בתנאים שנקבעו בחוזה ולכלול באותה החלטה את המקור התקציבי להעסקתו של העובד בתקציב החברה.
179. בישיבת הנהלה מחודש דצמבר 2005 מסרה מנהלת הכספים של החברה בנוגע לעלייה בשכר העובדים כי "ההסכמים נשלחים מידי שנה לידיעת הממונה על השכר".
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לפרק זה בטיטת הממצאים כי:
- "דיווח שנתי על הוצאות השכר מועברות מידי שנה לממונה על השכר.**
- במשך שנות קיומו של הספארי מעולם לא נעשתה פנייה לממונה על השכר לאישור חוזים אישיים או חוזה קיבוצי. מסוף 2007 מתנהלים דיונים עם הממונה על השכר להסדרה ואישור החוזים האישיים והחוזה הקיבוצי."**
180. הביקורת ביקשה לקבל את ההסכמים האישיים שנשלחו מהחברה לממונה על השכר, לרבות המסמכים שצורפו אליהם ושינויים של הסכמים, במידה שהיו, ונענתה על ידי מנהלת הכספים בחברה כי הסכמים אישיים לא נשלחו לאישור ועל כן גם לא מצוי בחברה אישור של הממונה על השכר לחתימה על הסכמים אלו.
181. בחודש ינואר 2008, נמסר לביקורת כי במכתב מתאריך 26 בדצמבר, 2007, שנשלח לחברה מאגף לשכר והסכמי עבודה במשרד האוצר, נרשם כי לפי סעיף 29 (א) לחוק יסודות התקציב: "גוף מתוקצב או גוף נתמך לא יסכים על שינויים בשכר, בתנאי פרישה או בנימלאות, או על הטבות כספיות אחרות הקשורות לעבודה, ולא ינהיג שינויים או הטבות כאמור, אלא בהתאם למה שהוסכם או הונהג לגבי כלל עובדי המדינה או באישורו של שר האוצר". מכיוון שההסכם הקיבוצי לא עלה בקנה אחד עם הנהוג בקרב עובדי החברה ולחילופין לא קיבל את אישורו של הממונה על השכר, חרג ההסכם, לכאורה, מהוראות סעיף 29 (א) לחוק, בו נקבע כי אין להמשיך להכיל את ההסכם על עובדי החברה ויש לשלם שכרם, החל מחודש דצמבר 2007, על פי הוראות חוקת העבודה והסכמים קיבוציים ארציים מאושרים.

182. לדברי מנהלת הכספים, החברה התקשרה בהסכם עם יועץ חיצוני במטרה לנסח הסכם קיבוצי חדש.

הסכמים שאינם בתוקף

183. מעיון בהסכמי העבודה האישיים איתרה הביקורת הסכמים שאינם בתוקף, כמפורט להלן:

שם	תפקיד	תאריך פקיעת ההסכם
י. ב.	מנכ"ל	14/10/2003
י. פ.	קצין בטיחות	31/8/2006
ז. כ.	רכזת חינוך	30/7/2007
י. ב. א.	חשבת שכר ומנהלת חשבונות	30/4/2006

184. מעיון בהסכמי העבודה שהועברו לביקורת, לרבות כאלו שחודשו, עולה כי מרביתם נחתמו לאחר תחילת עבודתו של העובד או לאחר פקיעת תוקפו של ההסכם הקודם, כמפורט להלן:

תפקיד	תחילת עבודתו של העובד לפי ההסכם	פקיעת הסכם קודם	תאריך החתימה על ההסכם
מנכ"ל	15/10/97	-	31/12/97
	15/10/00	14/10/00	10/12/00
מנהלת כספים	1/5/05	-	7/05
	1/1/07	30/4/06 (*)	4/07
מזכירה	14/2/06	-	30/3/06
	1/3/07	28/2/07	25/3/07
מנהל קופות	1/1/06	-	1/2/06
קצין בטיחות בתעבורה	1/9/05	-	7/9/05
מנהלת חשבונות	1/1/07	-	16/1/07
דובר וממונה יחסי ציבור	1/7/05	-	1/8/05
רכזת חינוך	1/7/06	-	13/9/06
זואולוגית ראשית	1/1/06	-	12/2/06
וטרינר	1/06	-	1/7/06

* במכתב שכתב המנכ"ל בתאריך 15 באוגוסט, 2006, בדבר שינויים בהסכם העבודה, נרשם כי ההסכם יוארך עד לתאריך 31 בדצמבר, 2006.

מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לפרק זה בטיוטת הממצאים כי:

"החל מ-2007 לא מאריכים החוזים האישיים עד להשלמת העבודה מול הממונה על השכר."

מנכ"ל

185. בפרוטוקול ישיבת דירקטוריון מתאריך 20 בנובמבר, 1997, נרשם כי ראשי העיריות המליצו למנות את מר י. ב. למנכ"ל החברה. תוקף המינוי החל מתאריך 1 באוקטובר, 1997.

186. בנוסף, נקבע בפרוטוקול הישיבה הנ"ל כי שכר המנכ"ל יהיה על פי דרגה ו' בדרוג של מנהלי חברות עירוניות.

187. ההסכם שנחתם בין החברה לבין מר י. ב. בשנת 1997 פג בתאריך 14 באוקטובר, 2000.
188. ההסכם שנחתם בין החברה לבין מר י. ב. אשר הוצג לביקורת, נחתם בתאריך 10 בדצמבר, 2000, (להלן – "ההסכם"). מדובר בחוזה להמשך כהונתו של המנכ"ל מתאריך 15 באוקטובר, 2000, ועד לתאריך 14 באוקטובר, 2003.
189. בישיבת דירקטוריון משנת 2003, אישר הדירקטוריון המשך העסקתו של המנכ"ל.
190. מנהלת הכספים בחברה מסרה לביקורת כי נכון למועד עריכת הביקורת, למנכ"ל אין הסכם העסקה בתוקף.
191. בהסכם נרשם כי המנכ"ל "לא יהא זכאי לתמורה נוספת בגין עבודתו, זולת התמורה המפורטת במפורש בהסכם זה".
192. בהסכם נרשם כי שכרו של המנכ"ל לא יפחת מהשכר המשולם למנכ"ל חברה עירונית בדרגה ז', והעומד במועד החתימה על ההסכם על סך של ₪ 5, ברוטו, לחודש. תוספות היוקר יתווספו לשכר זה.
193. בנוסף, המנכ"ל יהיה זכאי, בין השאר:
- להוצאות החזקה ושימוש בטלפון שבביתו ובמכוניתו;
  - להחזר הוצאות אש"ל בארץ ובחו"ל;
  - לקצובת ביגוד;
  - לקרן השתלמות;
  - לשימוש במכונית שהחברה תעמיד לרשותו.
194. בתאריך 12 במרץ, 2000, כתב מנהל לשכת התאגידים בעירייה דאז לראש העירייה, מכתב לפיו "דירוג מנכ"ל המרכז הזואולוגי הינו כיום ז', אי לכך מומלץ כי השכר המעודכן ... בתוקף מיום 1.1.00 יהיה ₪ 5 ברוטו לחודש. הסכום הנ"ל כולל את כל מרכיבי השכר... בונוסים שונים, גילומים למיניהם וכו'". עוד נרשם במכתב זה, כי "על פי הוראת הנהלת העירייה, נבחנת שיטת דרוג חדשה לתאגידים העירוניים. במידה ויחול שינוי בדרוג החברה עפ"י שיטת הדרוג החדשה, הוא יכנס לתוקף החל מיום 1.1.01".
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לפרק זה בטיוטת הממצאים כי:
- "בהתאם לחוזה העסקה של המנכ"ל מיום 10 בדצמבר 2000, ולמכתבים של מנהל לשכת התאגידים, מיום 12 במרץ 2000, ומיום 19 פברואר 2001, דרגתו של המנכ"ל נקבעה לדרגה ז'. שכרו משולם בהתאם לדרגה הנ"ל".

195. מנהלת לשכת התאגידים מסרה לביקורת כי, נכון לחודש אוגוסט 2007, טרם בוצע דירוג לשנת 2007. לדבריה, הדירוג האחרון בוצע על ידי לשכת התאגידים בחודש אוגוסט 2006, או סמוך לו ומהמידע המצוי ברשותה החברה הינה בדרגה ו'.
196. בנוהל "דירוג תאגידים" של לשכת התאגידים נקבע כי מנהל לשכת התאגידים יוכל להמליץ על תוספת של דרגה אחת נוספת, אישית, לשכרו של מנכ"ל, על הדירוג שנקבע לחברה על פי הקריטריונים. יישום המלצה זו מותנה באישור הדירקטוריון. כמו כן, לדירקטוריון החברה הסמכות להמליץ על דרגה אישית אחת – יישום המלצה זו מותנה באישור ראש העירייה (עיריית תל אביב - יפו) באמצעות מנהל לשכת התאגידים.
197. מעיון בפרוטוקולי ישיבות דירקטוריון בשנים 2005 - 2006 לא איתרה הביקורת אישור הדירקטוריון להעלות דרגתו של המנכ"ל ו/או התייחסות להעלאתו בדרגה.
198. במזכר ידני מתאריך 14 בפברואר, 2006, שנמסר לביקורת מהחברה, מצוין, כדלקמן:
"בשיחה עם... מלשכת התאגידים: השכר ישולם לפי סעיף 2 דרגה ז. מבדיקה של ... אין חריגה מהוראות משרד הפנים שאומרות ששכר י. (המנכ"ל - לא במקור) צריך לעמוד על 75%-85% משכר מנכ"ל עירייה."
199. בחוזר מנכ"ל 3/03 נקבע כי "כאשר חברה מבקשת לשנות או להגדיל את רמת השכר של המנכ"ל... יש ליידע את משרד הפנים בכתב". הביקורת ביקשה לקבל אישור משרד הפנים לשינוי בשכרו של המנכ"ל. האישור לא הומצא לביקורת.
200. מבדיקת הביקורת עולה כי שכר המנכ"ל בפועל גבוה מהשכר הקבוע בנוהל לשכת התאגידים בעירייה.
201. בהסכם נרשם, בנוגע לחופשה שנתית, כי המנכ"ל לא יצבור למעלה מ- 65 ימי חופשה, אלא באישור הדירקטוריון. מעיון בתלושי המשכורת של המנכ"ל עולה כי הנ"ל צבר מעל 65 ימי חופשה, כמפורט להלן:

שנה	יתרת ימי חופשה סוף שנה
2002	91.43
2003	99.47
2004	113.51
2005	128.05
2006	144.09

בקשת הביקורת לקבל אישורי הדירקטוריון לצבירה זו נענתה על ידי מנהלת הכספים בחברה, כי אין אישורים כאלו.

מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לפרק זה בטיוטת הממצאים כי:

"הטבלה מציינת עובדתית את יתרות החופשה ואינה מחייבת חריגה מההסכם". עוד הוסיף כי "המנכ"ל מתחייב לנצל אך ורק את ימי החופשה הצבורה שמאושרת בהסכם העבודה שלו העומדת על 65 ימים"

תגובת הביקורת: העובדות המוצגות בטבלה מעידות על חריגה מהקבוע בהסכם, ללא אישור הדירקטוריון כנדרש.

202. בהסכם נרשם כי החברה תשלם למנכ"ל 14 ימי הבראה בשנה. מעיון בתלושי משכורת לשנים 2002 – 2006 של המנכ"ל, עולה כי קיבל 12 ימי הבראה בשנה בלבד.

מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לפרק זה בטיוטת הממצאים כי:

"יחוקן וישולם 14 ימי הבראה".

תשלומים בניגוד להסכמים אישיים ולחזר מנכ"ל 3/03

203. הביקורת איתרה עובדים שקיבלו תוספות שכר בניגוד לקבוע בהסכם שנחתם עימם ו/או בניגוד להנחיות, כמפורט להלן:

א. חשבת שכר ומנהלת חשבונות

- (1) ההסכם שנחתם עם עובדת זו פג בתאריך 30 באפריל, 2006;
  - (2) בהסכם שנחתם עם העובדת נקבע כי שכר העובדת יעמוד על ש"ח, במידה וחווה העבודה יתחדש לשנה נוספת, השכר החל מתאריך 1 במאי, 2006, יעמוד על ש"ח;
  - (3) בהסכם שנחתם עם העובדת נקבע כי משכורתה תכלול, בין השאר, תשלום עבור נסיעות.
  - (4) מבדיקת הביקורת עולה כי בחודש דצמבר 2006, קיבלה העובדת שכר על סך של ש"ח ובנוסף סך של ש"ח עבור "נסיעה";
- בחודשים ינואר – נובמבר 2006, לא נוסף תשלום עבור נסיעות למשכורתה החודשית של העובדת.
- מבדיקה שערכה הביקורת עולה כי ההפרשות הסוציאליות בוצעו על הסכום המלא (משכורת ונסיעות).

בחודשים ינואר - אוגוסט 2007 (החודש בו הועבר כרטיס אישי מצטבר של העובדת לביקורת) פוצל הסכום החודשי לרכיב משכורת על סך של ש"ח ולרכיב נסיעות על סך של ש"ח;

(5) בהסכם נקבע שהמשכורת כוללת שעות נוספות וקריאות פתע.

מעיון בתלושי המשכורת עולה כי בחודשים ינואר - מרץ 2007 קיבלה העובדת סך של ש"ח עבור שעות נוספות.

הביקורת קיבלה ממנהלת הכספים מסמך שנושאו "שעות נוספות הנה"ח - ביקורת רו"ח 2006", אשר לדבריה זהו אישור המנכ"ל לביצוע השעות הנוספות.

מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לפרק זה בטיטת הממצאים כי:

"העובדת חויבה לעבוד שעות מעבר למשרתה עקב צורך נקודתי".

ב. מנהלת חשבונות

(1) בהסכם שנחתם בין העובדת לבין החברה בחודש ינואר 2007 נקבע כי תמורת עבודתה תקבל העובדת שכר של ש"ח ע"מ לחודש מתחילת תוקפו של החוזה, כאשר החל מיום 1 בינואר, 2008 יעודכן השכר לכדי ש"ח.

(2) על גבי ההסכם קיימת העברה בכתב יד של מנהלת הכספים, כדלקמן:

"החזר הוצאות הנסיעה בסך ש"ח מתחלקים כך:

ש"ח מתווסף לשכר היסוד וחלים כל התוספות הסוציאליות והתוספת שחל (הטעות במקור) על שכר היסוד.

ש"ח החזר הוצ' נסיעה כרכיב בודד, ללא תוספת סוציאלית."

(3) מעיון בכרטיס אישי מצטבר של העובדת בשנת 2007 עולה כי בחודשים יוני- אוגוסט שולם לעובדת ש"ח ע"מ בלבד לחודש בגין נסיעות.

(4) סעיף 6 להסכם קובע כי המשכורת כוללת כל התשלומים שהעובד היה זכאי לקבלן, לרבות תשלום פרמיות, קריאות פתע.

(5) מעיון בכרטיס אישי מצטבר של העובדת עולה כי בחודשים ינואר - מרץ 2007 קיבלה העובדת סך של ש"ח עבור שעות נוספות.

(6) הביקורת קיבלה ממנהלת הכספים מסמך שנושאו "שעות נוספות הנה"ח - ביקורת רו"ח 2006" אשר לדבריה זהו אישור המנכ"ל לביצוע השעות הנוספות.

מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 19 באוקטובר, 2009, בהתייחסותו לפרק זה בטיוטת הממצאים כי:

"העובדת עבדה במשרה חלקית ונדרשה לחוספת שעות עבודה, עקב צורך נקודתי. נכון להיום, היקף משרתה הוגדל."

תגובת הביקורת: החברה לא המציאה כל אישור/הסכם המרחיב שעות העבודה של העובדת.

ג. מנהלת כספים

- (1) ביולי 2005, נחתם הסכם בין העובדת לבין החברה. ההסכם קובע כי העובדת תהא זכאית להוצאות אחזקת כלי רכב של 600 ק"מ לחודש.
- (2) בתאריך 15 באוגוסט, 2006, אישר המנכ"ל שינוי בהסכם העבודה כך שמרכיב הוצאות אחזקת כלי רכב יעמוד על 600 ק"מ לחודש החל מתאריך 1 במאי, 2006. זאת למרות שבחוזר מנכ"ל 3/03 נקבע כי לעובדים שאושרה להם דרגת ניהוד רמה ד' מכסת הק"מ המרבית לא תעלה על 1,000 ק"מ לחודש.
- (3) בפרוטוקול ישיבת אסיפה כללית מתאריך 20 בדצמבר, 2006, נרשם כי "נפ"י בקשת מנכ"ל החברה, חברי ההנהלה מאשרים שכירת רכב מליסינג חפשוני לצרכים השונים של החברה."
- (4) באפריל 2007, נחתם הסכם חדש עם העובדת הקובע כי החברה תעמיד לרשות העובד רכב החל מה- 1 באפריל, 2007 וכן תישא בהוצאות הפעלתו ואחזקתו, תוך הגבלת קילומטרים בהתאם לחוזה עם חברת הליסינג.
- (5) עוזרת המנכ"ל מסרה לביקורת כי מדובר באישור שכירת כלי רכב המשמש את מנהלת הכספים בחברה החל מתאריך 1 באפריל, 2007. יש לציין כי מנהלת הכספים אינה מוגדרת/משמשת כמשנה למנכ"ל או סמנכ"ל.

ד. מנהל קופות

- (1) בהסכם שנחתם בתאריך 1 בפברואר, 2006, נקבע כי המשכורת כוללת את כל התשלומים שהעובד היה זכאי לקבלם אילו לא הועסק בהסכם זה. בהסכם אין התייחסות לנסיעות.
- (2) מעיון בכרטיס אישי מצטבר של העובד לשנת 2006 עולה כי העובד לא קיבל סכום כסף בגין נסיעות, למעט בחודש דצמבר בו קיבל סך של 600 ש"ח המהווה שנים עשר תשלומים חודשיים על סך של 600 ש"ח.
- (3) מעיון בכרטיס אישי מצטבר לחודשים ינואר – אוגוסט 2007 עולה כי העובד קיבל מידי חודש סך של 600 ש"ח עבור נסיעות בסעיף נפרד.

ה. דוברת וממונה יחסי ציבור

- (1) בהסכם שנחתם בין העובדת לבין החברה נקבע שזו הראשונה תהא זכאית לסך של ₪ ש"ח בחודש עבור נסיעות.
- (2) מעיון בכרטיס אישי מצטבר של עובדת זו, עולה כי במהלך שנת 2006 קיבלה סך של ₪ ש"ח בחודש (במהלך חודשי עבודתה) עבור נסיעות, למעט בחודש דצמבר 2006, בו קיבלה סך של ₪ ש"ח

ו. וטרינר

- (1) בהסכם שנחתם עם העובד מתאריך 1 ביולי 2006 נקבע שיהא זכאי ל- 23 ימי חופשה בשנה. זאת בניגוד לקבוע בחוזר מנכ"ל 3/03 בו נקבע כי עובד יהא זכאי ל- 22 ימי חופשה בשנה.
- (2) הוטרינר מקבל הוצאות אחזקת כלי רכב מדרגה 3 (לעומת מנהלת הכספים שקיבלה בשנת 2006 הוצאות אחזקת כלי רכב מדרגה 2), כמפורט להלן:

הוצאות אחזקת רכב לוטרינר (רכב דרגה 3)	הוצאות אחזקת רכב למנהלת הכספים (רכב דרגה 2)	חודש
1,305	1,842	ינואר 2006
1,647	9,978	אוגוסט 2006
1,647	3,876	דצמבר 2006

מצילום רישיון הרכב שהועבר לביקורת עולה כי כלי הרכב בגינו שולם החזר הוצאות לעובד זה, הינו על שם "מ.ה." שאינו שם העובד או בן זוגו וזאת בניגוד לסעיף 3, בהוראת שעה כספי 2006-1-22 מה- 4 במאי 2006 הקובע כי: "תשלום החזר הוצאות רכב מותנה בכך שלעובד רכב כשיר ומורשה בבעלותו המלאה (או בבעלות בן זוגו)...".

ז. רכזת חינוך

בהסכם שנחתם עם העובדת נקבע שתהא זכאית ל- 23 ימי חופשה בשנה. זאת בניגוד לקבוע בחוזר מנכ"ל 3/03.

204. בחלק מההסכמים נרשם כי המשכורת כוללת נסיעות. מעיון בתלושי המשכורת של מספר עובדים, עולה כי בתלוש המשכורת הסכום נרשם במלואו כמשכורת ולא פוצל למשכורת ונסיעות. המשמעות הינה כי ההפרשות הסוציאליות בוצעו על הסכום במלואו, לרבות על מרכיב הנסיעות.

היקף משרה

205. לחזור מנכ"ל 3/03 צורף נוסח הסכם לחתימה בין העובד לבין החברה וצויין כי "אם יתברר שקיימים בחוזה האישי שינויים כלשהם לעומת הנוסח שנקבע או אם יינתן אישור ובדיעבד יתגלו בו שינויים האישור בטל מעיקרו". (ההדגשה במקור).

206. בנוסח שצורף לחוזר זה נרשם כי העובד מתחייב לעסוק בתפקיד בהיקף משרה מלאה.

207. בתקש"ר (תקנון שירות המדינה), שהינו קובץ הוראות וכללים המסדיר את ניהולו של שירות המדינה בתחום משאבי האנוש והמפרט את זכויותיהם וחובותיהם של עובדי המדינה, אשר לפי מנהלת לשכת התאגידים בעירייה חל על עובדי החברה, נקבע כי משרה מלאה במקום עבודה, בו עובדים חמישה ימים בשבוע, הינה 42.5 שעות שבועיות.

208. בחלק מההסכמים האישיים נרשם כי העובדים יעבדו פחות מ- 42.5 שעות לשבוע, כמפורט להלן:

שם	מספר ימי עבודה בשבוע	מספר שעות שבועיות
י. ב. א.	5	37.5
ו. פ.	4	28
ל. ז.	5	37.5
ב. ס. ו.	5	37.5
ש. ש.	5	25
ה. ש.	5	37.5
ז. כ.	5	35
א. ט.	5	37.5
ש. ק.	5	37.5

הסכם קיבוצי

209. בהסכם הקיבוצי מיום 14 בדצמבר, 2005 (להלן "הסכם קיבוצי דצמבר 2005"), אשר חל על כל העובדים למעט: עובדים יומיים, עובדי שבת וחגים, גמלאים ועובדים על פי חוזה מיוחד ומתנדבים, נקבע כי שכר העבודה של עובדים מורכב מהפרמטרים שלהלן:

- משכורת יסוד;
- נסיעות;
- תוספת שכר;
- תוספת ותק;
- תוספת סיכון;
- תוספת מאמץ.

מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לפרק זה בטיוטת הממצאים כי:

"החברה נמצאת כרוגה בדיונים עם הממונה על השכר במשרד האוצר על מנת לאשר את הסכמי העבודה הנהוגים בחברה."

210. תוספות אלו מסתכמות באלפי ש"ח לכל עובד, מדי חודש.
211. הבסיס לתשלום שעות נוספות בחברה נגזר בפועל משכר העבודה ולא ממשכורת היסוד, דהיינו עלות שעה נוספת כוללת את כול התוספות המוזכרות לעיל.
212. בנוסף, מקבלים העובדים, בין השאר, פרמיית אי היעדרות.
213. בחודש מרץ 1999 נחתם הסכם קיבוצי בין ההסתדרות לבין מרכז השלטון המקומי, שלוש הערים הגדולות (ירושלים, תל אביב – יפו וחיפה) ונוספים (להלן – "הסכם מרץ 1999"). ההסכם עיגן את ההסכמות שהושגו בעניין שכרם ותנאי עבודתם של עובדים ותיקים וחדשים. לדברי סגן בכיר לממונה על השכר ההסכם הקיבוצי, האמור חל על כל עובדי התאגידים העירוניים.
214. בהמשך להסכם, הוסכם כי בטרם יחתמו הסכמי עבודה קיבוציים כלליים לעובדי השלטון המקומי או לסקטור מסוים של עובדים, ההסכמים הנ"ל יובאו לידיעתו של הממונה על השכר.
215. כמצוין לעיל, הממונה על השכר במשרד האוצר קבע כי ההסכם שלא אושר כנדרש - בטל.

תשלומים בניגוד להסכם הקיבוצי

החזר נסיעות

216. בהסכם הקיבוצי מחודש דצמבר 2005 נרשם כי "ההסכום המופיע בטור משכורת יסוד כולל את החזר הוצאות נסיעה המגיע לעובד".
217. ממסמך המפרט החזר הוצאות נסיעה בשנת 2006 עולה כי ארבעה עובדים קיבלו החזר הוצאות נסיעה בנוסף לתשלום עבור אחזקת רכב/הוצאות רכב. לצד שניים משמות העובדים נרשם "לבטל" ולצד שניים נרשם "להוריד רטרו".
- מעיון בתלושי המשכורת של אחת העובדות (א. ר.) שנרשם לצד שמה "לבטל", עולה כדלקמן:
תלוש לשנת 2006 -

- א. בחודשים ינואר – נובמבר שולם סך של 241 ש"ח לחודש עבור אחזקת רכב.
- ב. בחודש דצמבר שולם סך של 1,866 ש"ח עבור נסיעות (לפי 155.5 ש"ח לחודש).
- ג. בחודשים ינואר – דצמבר שכר העבודה החודשי כלל סך של 155.5 ש"ח בגין נסיעות.

תלוש לשנת 2007 -

- א. לא כלול תשלום עבור אחזקת רכב לאורך כל שנת 2007.
- ב. לא קוזז הסכום ששולם לכאורה ביתר בשנת 2006.
- ג. לדברי חשבת החברה, לא. ר. הופסק התשלום של אחזקת רכב, ולכן הומר הסכום להחזר הוצאות נסיעה.

חופשה שנתית

218. מעיון בתלושי המשכורת של העובדים איתרה הביקורת עובדים שנכון לתאריך 31 בדצמבר, 2006, היתה להם יתרת חופשה שלילית, כמפורט בדוגמאות להלן:

שם העובד	יתרת חופשה
א. ד.	-1.4
כ. א.	-3.32
ב. ע. י.	-4

דמי הבראה

219. הביקורת איתרה עובדת שקיבלה בשנת 2006 מספר ימי הבראה גבוה מזה שנקבע בהסכם הקיבוצי דצמבר 2005, כמפורט להלן:

שם העובדת	ותק בשנים נכון לחודש יוני 2006	מספר ימי הבראה שקיבל העובד
ר. א.	4.8 (*)	15

* לפי ההסכם הקיבוצי ותק של עד וכולל 7 שנים מזכה ב- 10 ימי הבראה.

מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לפרק זה בטיוטת הממצאים כי:

"עובדת ר.א. – החלה את עבודתה בספארי בחודש נובמבר 1987, הפסיקה את עבודתה ביוני 2000 בעקבות לידת ילדיה, וחזרה לעבודה בחודש נובמבר 2001. הצבירה לדמי הבראה כללה גם את תקופת עבודתה הראשונה."

תוספת מאמץ

220. בהסכם הקיבוצי מדצמבר 2005 נרשם כי כל עובד יקבל תוספת מאמץ בשיעור 12.5% עבור חודשים יולי – ספטמבר, אך זאת בעבור ימי עבודה בפועל בלבד.
221. בתלושי השכר נרשמה תוספת מאמץ כ"תוספת קיץ".
222. מעיון בתלושי המשכורת עולה כי עובדים קיבלו את מלוא סכום תוספת המאמץ גם כאשר נעדרו במהלך התקופה בגין חופשה או מחלה.

להלן דוגמאות:

שם העובד	סך הכל ימי היעדרות במהלך שלושת החודשים	סכום בש"ח שהתקבל ביתר
פ. ד.	16	529
פ. י.	17	560
ק. ע.	13	1,032
ו. י.	21	667

223. בסך הכל, שילמה החברה בגין תוספת מאמץ בגין שנת 2006 סך של 134,166 ₪.

פרמיית אי היעדרות

224. בהסכם הקיבוצי דצמבר 2005 נרשם כי פרמיה בשל אי היעדרות, בשיעור שכר יום עבודה אחד בחודש, תשולם מדי חודש לעובד שעבד מלוא שעות העבודה במשך החודש.

225. מעיון בתלושי השכר עולה כי עובדים שהופחתו ממשכורתם סכומים בשל "שעות היעדרות" קיבלו באותם חודשים פרמיית אי היעדרות במאות ש"ח לחודש, המסתכמות ב- 560,654 ש"ח בשנת 2006.

מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לפרק זה בטיזת הממצאים כי:

"פרמיית אי היעדרות אינה משולמת לעובדים הנעדרים מעבר לחצי יום עבודה.

"ההיעדרות" המדוברת היא של מספר שעות בודדות ביום, פחות מחצי יום העבודה, ולכן פרמיית אי היעדרות שולמה לעובדים אלה."

תגובת הביקורת: סעיף 10 (ז') להסכם הקיבוצי העוסק בפרמיית אי היעדרות קובע במפורש כי פרמיית אי היעדרות תשולם לעובד שעבד את מלוא שעות העבודה במשך החודש, אי לכך העובדת אינה זכאית לקבלת את הפרמייה האמורה.

226. להלן מספר דוגמאות לעובדים שקיבלו פרמיית אי היעדרות וזאת על אף אי עבודתם בהיקף שעות מלא בחודש הנבדק:

שם העובד	חודש
ד. ל.	מאי 2006
כ. י.	יולי - אוגוסט 2006
ב. ע. י.	אוגוסט 2006
מ. ע.	אוגוסט - ספטמבר 2006
פ. י.	יולי - דצמבר 2006
צ. מ.	אוקטובר - דצמבר 2006
ר. א.	אוקטובר - דצמבר 2006

שעות עבודה בשבת

227. בהסכם הקיבוצי דצמבר 2005 נרשם כי שעות נוספות בשבתות ו/או בימי מועד וחג יהיו על בסיס 200% של התשלום עבור שעות עבודה רגילה ביום חול "אשר יהווה תשלום מלא סופי ומוחלט בגין שעות עבודה אלו".

228. מעיון בתלושי השכר בשנת 2006 נמצא כי חישוב תעריף לשעת עבודה בוצע באופן מדורג, שלא לפי חישוב כולל לפי 200%, כקבוע בהסכם הקיבוצי, כלדקמן:

תעריף בפועל	תעריף לפי הסכם קיבוצי	מדרגות השכר בתלוש העובד
120% שעה רגילה	200% שעה רגילה	שעות שבת 120%
125% תעריף כפול	200% שעה רגילה	שעות שבת 125%
150% תעריף כפול	200% שעה רגילה	שעות שבת 150%

229. בנוסף, נמצא כי מספר השעות המזכה בשינוי במדרגות התוספת אינו אחיד בין העובדים, כמפורט בדוגמאות שלהלן:

עובד	חודש	מספר שעות	מספר שעות	מספר שעות
		120%	125%	150%
ת. ד.	ספטמבר	8	2	1.6
מ. ג.	ספטמבר	24	6	3
י. א.	ספטמבר	32	8	5.1
פ. י.	ספטמבר	16	4	3.2

230. הביקורת איתרה כי העובדת ק. א. קיבלה בשנים 2006 - 2007 תוספת בגין שעות עבודה בשבת בשיעור של 125% בלבד משכר בסיס וזאת בניגוד לאמור בהסכם הקיבוצי מדצמבר 2005.

שעות עובדים שעתיים

231. העובדים השעתיים מוגדרים בחברה כעובדי תגבור הכפופים ל"מכתב העסקה".

232. העובדים השעתיים זכאים לשכר לפי הפעילות שביצעו (הדרכת קבוצה, הדרכת איפור, הדרכת תחנות, הדרכת אירועים, שעות השתלמות וכדומה). כלומר, לכל פעילות תעריף אחר לשעת עבודה.

233. העובדים נדרשים להחתים שעון נוכחות ובנוסף אחראי מחלקה מנהל רישום ידני של השעות שבוצעו על ידי עובדים אלו.

234. במכתב העסקה נרשם, בין השאר, כי בימי שבת התעריף לשעת עבודה לעובדים שעתיים יכלול תוספת של 50%.

235. מבדיקה מדגמית של עשרה עובדים שערכה הביקורת אותרו שני עובדים שקיבלו עבור שעות שבועו בשבת פחות משנקבע במכתב העסקה, כמפורט להלן:

שם	חודש	פעילות	תעריף לשעת בסיס	תעריף ששולם	תעריף לפי 150%
ט. י.	דצמבר	הדרכה רכבת שבת		73.5	81.15
כ. ל.	דצמבר	השתלמות שבת		28.34	35.8

מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לפרק זה בטיוטת הממצאים כי:

“עובדת מ.י. – התעריף ששולם מהווה 150% משכר יסוד שלה (שהוא 49 ₪).”

תגובת הביקורת: בהתאם לתלוש השכר של העובדת, תעריף הבסיס לשעת הדרכת רכבת הינו 54.1 ש"ח, מכאן שהתעריף לפי 150% הינו 81.15 ש"ח.

בוניסים

236. בהסכם הקיבוצי מדצמבר 2005 נקבע כי כל עובד בעל ותק של 25 שנה ומעלה יקבל מענק יובל בסכום כולל של 50% ממשכורתו החודשית.

237. מבדיקה שערכה הביקורת עולה כי בשנת 2006 שישה עובדים קיבלו מענק יובל, כמפורט להלן:

שם העובד	ותק	50% ממשכורת החודשית	סכום מענק היובל בש"ח	הפרש בע"מ
פ. י.	מעל 25 שנה	5,741	5,741	0
ק. ע.	מעל 25 שנה	4,692	4,692	0
פ. י.	מעל 25 שנה	3,919	3,872	47
ש. י.	מעל 25 שנה	4,373	4,318	55
א. ר.	מעל 25 שנה	5,068	4,998	70
מ. ע.	מעל 25 שנה	5,742	5,657	85

238. בהסכם הקיבוצי דצמבר 2005 נקבע כי עובד בעל ותק של שנה ומעלה יהא זכאי לשני מענקי חג מיוחדים (כל מענק בן שבעה ימים), בגין החגים סוכות ופסח אשר ישולמו בתנאי:

א. העובד יעבוד בפועל בכל ימי חול המועד פסח וחול המועד סוכות.

ב. העובד לא ייטול חופשה במהלך ימי חול המועד.

ג. המענק יחושב על בסיס שכר היסוד, תוספת סיכון, ותק ותוספת מאמץ במידה והחגים חלים בהם זכאים העובדים לתוספת מאמץ.

מענק החג הינו בנוסף לשי על סך 360 ש"ח המוענק לעובדים פעמיים בשנה (בראש השנה ובפסח).

239. מענק החג משולם לעובדים כתוספת של שבעה ימים פעמיים בשנה, הגרשם כמרכיב פרמיית אי היעדרות.

240. הביקורת איתרה שני עובדים שקיבלו מענק נוסף על המענק המפורט לעיל בסך 200 ש"ח כל אחד (כ. ט., ח. מ.) ועובד נוסף שקיבל מענק על סך של 1,300 ש"ח (ע. מ.).

העסקת משוקמים

241. מנהלת הכספים מסרה לביקורת כי החברה מעסיקה עובדים שהינם חלק מפרוייקט משוקמי סמים של עיריית רמת-גן.

242. נכון לחודש ינואר 2008 העסיקה החברה כ- 3 עובדים מפרוייקט זה.

243. מינהלן החברה מסר לביקורת שעיריית רמת-גן היא שקובעת את מספר המשוקמים שיעבדו בחברה, את משכורתם ואת תקופת העסקתם בחברה.

244. התשלום לעובדים מבוצע על ידי החברה, ועיריית רמת-גן מחזירה לחברה את הסכום ששולם לעובד.

245. לדברי מנהלת הכספים, החברה הינה "צינור" להעברת השכר לעובדים אילו.

העסקת בני משפחה

246. בסעיף 174 א. (ב) לפקודת העיריות (נוסח חדש) נקבע כי עובד שקרוב משפחתו ממונה על יחידה לא יתקבל לעבודה באותה יחידה ולהיפך.

247. מבדיקה שערכה הביקורת עולה כי בחברה מועסקים והועסקו מספר בני משפחה במשרות שונות.

248. להלן דוגמאות לבני משפחה המועסקים/הועסקו בחברה:

תפקידים	תאור
וטרינר ודוברת	בני זוג
עובדת בענף קופים וראש ענף האכלת חוץ	בני זוג
עובד בענף ציפורים ומדריכה	בני זוג
ראש ענף זוחלים, עובד בענף זוחלים ומדריכה	אחים
ראש ענף קופים, עוזרת וטרינר ועוזרת אירועים	בני זוג ובת
עובד ועובדת ניקיון	בני זוג
מסגר ועובד אחזקה	אב ובן

249. חלק מבני המשפחה הועסקו במחלקות עליהן היה ממונה בן המשפחה, כמפורט בדוגמאות שלהלן:

שם ותפקיד העובד האחראי	שם ותפקיד בן משפחה
א. ג. – מסגר ראשי	ש. ג. – עובד אחזקה
ר. מ. – רע"ן זוחלים - שימש כמנהל תורן	מ. מ. – ענף טורפים

מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 24 בספטמבר, 2009, בהתייחסותו לפרק זה בטיטת הממצאים כי:

"כל קרובי המשפחה שמועסקים בספארי, למעט מקרה אחד, הכירו בספארי ונישאו בתקופת עבודתם בספארי. בשום מקרה אין ממונה על קרוב משפחה, למעט כאשר אחד מהם ממלא תפקיד מנהל תורן."

ניתוח דוחות כספיים

250. הניתוח שלהלן מתבסס על הדוחות הכספיים המבוקרים של החברה נכון לתאריכים 31 בדצמבר, 2005, 31 בדצמבר, 2006, ו- 31 בדצמבר, 2007.

הסכומים המצוינים בדוח הינם סכומים מדווחים:

- א. בסך המאזן לתאריך 31 בדצמבר, 2006, קיים גידול של כ- 1.4 מיליון ש"ח לעומת סך המאזן לתאריך 31 בדצמבר, 2005, דבר המצביע על גידול בנפח הפעילות של החברה. הגידול בנפח הפעילות התבטא הן בגידול במכירות והן בגידול בהוצאות.
- ב. מדברי מנכ"ל החברה, כפי שהובאו בדוח המבקר הפנימי של עיריית רמת-גן משנת 2006, עולה כי הכספים מסעיפי המזומנים והשקעות לזמן קצר משמשים לביטחון. מטרתם להבטיח פעילות תקינה של החברה במקרה של ירידה דרסטית בהכנסות, כתוצאה מירידה במספר המבקרים. זאת, לנוכח העובדה כי חלק ניכר מההוצאות הינו קבוע ואינו מותנה במספר המבקרים.
- ג. בשנת 2007, קיים גידול ביתרת הלקוחות של כ- 769,845 ₪, זאת בניגוד לקיטון בסך של 639 אלפי ש"ח בין השנים 2005 ל- 2006.
- ד. בביאור המדיניות החשבונאית של הדוחות הכספיים, צוין כי הרכוש הקבוע של החברה כולל בעלי חיים, אשר מוצגים במאזן בערך סמלי של 1 ש"ח. רכישות ומכירות של בעלי חיים וכן עלויות החזקתם נזקפות לדוח רווח והפסד.
- ה. בין השנים 2005 - 2007 חל גידול בסעיף ההתחייבויות השוטפות. יתרת ההתחייבויות השוטפות ל- 31 בדצמבר, 2007 עומדת על 6,932,015 ₪, גידול של 931,422 ₪ (כ- 15%) מהשנה הקודמת. הגידול נובע בעיקרו מגידול בסעיף הספקים ונותני שירות.
- ו. ראוי לציין כי בשנת 2006 חל גידול מהותי של - 61% בהתחייבויות השוטפות הנובע בעיקרו מגידול בסעיף הוצאות לשלם.

251. הון עצמי

א. ככלל, אין החברה מתבססת על הון זר. מבנה ההון שלה מורכב מהון עצמי בלבד, שמקורו בהשקעות בעלי המניות, עיריית רמת-גן ועיריית תל אביב - יפו.

ב. לפי באור לדוחות הכספיים, החליט דירקטוריון החברה בישיבותיו מתאריך 26 ביוני, 2005, ומתאריך 8 ביולי, 2007, להגדיל את הון המניות המונפק והנפרע ב- 140,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע"נ כל אחת, בפרמיה של כ- 92 ש"ח לכל מניה, בסכום כולל של כ- 13 מיליון ש"ח. ההקצאה תעשה מתוך התקבולים על חשבון מניות, לפי יחס ההחזקה של העיריות בעלות המניות. הליך זה טרם בוצע והינו כפוף לאישורי העיריות ולאישור משרד הפנים.

ג. תקבולים על חשבון מניות לתאריך 31 בדצמבר, 2007, מתפלגים כדלקמן, באלפי ש"ח:

11,040	מעיריית רמת-גן
7,697	מעיריית תל אביב - יפו
18,737	סך הכל
15,147	מוצג במסגרת ההון העצמי
3,590	מוצג כהתחייבויות לזמן ארוך
18,737	סך הכל

252. דוח רווח והפסד

א. הכנסות

הכנסות ממכירת כרטיסים מהוות כ- 85% מסך כל ההכנסות. בשנים 2005 עד 2007 התקיימה מגמת עלייה בהכנסות ממכירת כרטיסים. בשנת 2006 חל גידול בהכנסות אלה בשיעור של כ- 9% לעומת שנת 2005 ובשנת 2007 חל גידול בשיעור של כ- 12% לעומת שנת 2006.

ב. הוצאות מכירה, שיווק ופרסום

קיימת עלייה בהוצאות מכירה ושיווק ופרסום בשנים 2006 - 2007 הסיבה העיקרית למגמה זו נעוצה בגידול משמעותי בהוצאות שכר עבודה ונלוות (39%) ובהוצאות הפרסום (19%).

ג. הוצאות הנהלה וכלליות

לאחר גידול של 11% בהוצאות הנהלה וכלליות בין השנים 2005 - 2006 ניכרת מגמת קיטון (ירידה של 5%) בהוצאות הנהלה וכלליות בין השנים 2006 - 2007, הנובעת בעיקרה מירידה בסעיפים בהוצאות אחרות, שכר עבודה ומשרדיות והדפסות.

בשנת 2007 בעקבות גידול בהכנסות עברה החברה לרווח נקי של 200,963 ₪, זאת לאחר שנתיים רצופות בהן הייתה החברה בהפסדים. ראוי לציין כי ההפסד בשנת 2006 נובע מהסכם פשרה שנחתם בין החברה לבין עיריית רמת-גן בגינו חל גידול של 1,751 אלפי ₪ בהוצאות אחרות.

לתשומת לב:

התייחסויות המבוקרים ואחרים לטיוטת ממצאי הביקורת בשלב אימות הממצאים, מצורפות לדוח בפרק הנספחים, ומהוות חלק בלתי נפרד מדוח הביקורת. הנספחים להתייחסויות (אם צורפו) שמורים במשרד מבקר העירייה.

נספח א – התייחסות מנכ"ל הספארי מתאריך 24.9.2009.

נספח ב – התייחסות מנכ"ל הספארי מתאריך 15.11.2009.

נספח ג – התייחסות מנהלת לשכת התאגידים מתאריך 28.4.2009.

נספח ד – התייחסות גזבר העירייה מתאריך 30.3.2009.

מסקנות

253. החברה לא עדכנה ברשם החברות את שמות חברי הדירקטוריון המכהנים בחברה. לפיכך, אין התאמה בין הרישומים ברשם החברות לבין הדירקטורים המכהנים בפועל בחברה.
254. בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנים 2003 - 2007, נרשמה נוכחות דלה של חברי דירקטוריון מטעם עיריית תל אביב - יפו. לדעת הביקורת אין בהתנהלות כזו כדי לתת מענה הולם לניהול תקין של פעילות החברה ולשמירה על האינטרסים של עיריית תל אביב - יפו בחברה.
255. על פי תקנות ההתאגדות של החברה מוגו לישיבות הנהלה 2 נציגים מטעם כל אחד מבעלי המניות. מהממצאים עולה כי התקיימו ישיבות הנהלה בהן נכח נציג אחד בלבד מטעם עיריית תל אביב-יפו.
256. תיעוד ישיבות הדירקטוריון לוקה בחסר. הפרוטוקולים של ישיבות הדירקטוריון אינם מפורטים דיים ולא ניתן לדעת מקריאתם את עמדת כל אחד מהחברים הנוכחים בנושא נתון. התנהלות זו פוגעת ביכולת הבקרה והפיקוח של החברה אחר מעורבות הדירקטורים והפעילות המבוצעות בוועדות הדירקטוריון.
257. נהלי החברה שיש בהן כדי לקבוע תהליכי עבודה ולפרט לעובדי החברה הנחיות לביצוע בהתאם למדיניות דירקטוריון החברה, לא הובאו לדיון ולאישור חברי הדירקטוריון. מהממצאים עולה כי הנהלים נקבעו על ידי מנכ"ל החברה ומתעדכנים באופן שוטף על ידו, מבלי שחברי הדירקטוריון, כאמור, נדרשים לאשר זאת.

258. ההסכם הקיבוצי שנחתם בין ההסתדרות הכללית לבין החברה, בעניין חלוקת הזמנות ואישורי כניסה, הסדיר את היקף ההזמנות המקסימאלי הניתן לחלק לעובד על פי וותק במהלך כל שנת כספים, ללא תמורה. מהממצאים עולה כי החברה חרגה מתקרת ההזמנות הקבועה בהסכם.
259. נוהל "זכאות לקבל הזמנות ואישורי כניסה", מגדיר את היקף ההזמנות ואישורי הכניסה שניתן לחלק בכל שנת כספים לאוכלוסיות נוספות (מעבר לעובדי החברה). מהממצאים עולה כי חולקו הזמנות לגורמים שאינם נמנים עם האוכלוסיות הזכאיות ו/או מעבר לתקרת ההזמנות הקבועה בנוהל.
260. לכל אחד מחברי הדירקטוריון ניתן כרטיס VIP המאפשר כניסה לו ולכל הנמצאים עימו בכלי הרכב. מעבר לכך ניתנים לו כרטיסי הזמנה, אותם הוא רשאי לחלק על פי שיקול דעתו. לדעת הביקורת, מתן הטבה לחברי הדירקטוריון המכהנים בתאגיד כנציגי עירייה, נוגד הנחיות משרד הפנים והנחיות היועץ המשפטי לממשלה.
261. עובדי החברה ובני משפחותיהם מדרגה ראשונה זכאים להיכנס לספארי בכל ימות השנה ללא תשלום (כניסה חופשית). מהממצאים עולה כי הטבה זו לא אושרה על ידי דירקטוריון החברה. כמו כן, הנושא לא הוסדר בנוהלי החברה.
262. החברה אינה זוקפת בשכר העובדים את שווי ההטבה הכספית הניתנת לעובדים, הנובעת מחלוקת הזמנות ואישורי כניסה לספארי.
263. בניגוד להנחיות מנכ"ל החברה, אותרו הוצאות שמומנו מקופה קטנה, מבלי שנתקבל אישור מוקדם למימון ממנכ"ל החברה.
264. אותרו רכישות מכספי "קופה קטנה", בסכומים החורגים מהסכום המרבי המותר לכל הוצאה, שנקבע בנוהל "הזמנות, רכישות ותשלומים".
265. נכון למועד עריכת הביקורת פועלות בחברה קופות ידניות בסופי שבוע ובחגים. לדעת הביקורת הפעלת קופות ידניות חושפת את החברה למעילות, תרמיות וטעויות, כפי שאכן אירע בשנת 2004.
266. החברה אינה עורכת רישומים של מספר הכניסות למתחם הספארי לפי סוג כרטיס (אישור כניסה VIP, אישור כניסה תקופתי, הזמנות, מזויים שנתיים וכרטיסים שנמכרו בקופות). לדעת הביקורת, חוסר תיעוד בנושא זה אינו מאפשר, בין השאר, פיקוח ובקרה על אופן השימוש וניצול הכרטיסים.
267. חוסר התאמה הנובע לעיתים בין סכומי הפדיון לקופה שהועברו לחברה, לבין הסכומים האמורים להיגבות על פי תוכנת הכרטיסים, אינו מקבל התייחסות ראויה בחברה. לדעת הביקורת הפרשים שמקורם בעודפים או חוסרים בתקבולים מעידים על גיהול לקוי של הקופה ועל החברה היה לדרוש הסברים לכך.

268. מהממצאים עולה כי אין מקפידים לדרוש מבעלי כרטיס מנוי להציג תעודה מזהה בנוסף לכרטיס המנוי שברשותם. הואיל וכרטיס המנוי אינו נושא תמונה, לא ניתן לדעת האם מציג הכרטיס הוא אכן בעל המנוי.
269. בחברה לא קיים נוהל המסדיר את נושא הנסיעות לחו"ל וזאת בניגוד להנחיית לשכת התאגידיים מספטמבר, 2002.
270. מהממצאים עולה כי חלק מעובדי החברה נסעו לחו"ל במימון החברה מבלי שקיבלו כל אישור לכך מאת הדירקטוריון ו/או ממנכ"ל החברה.
271. החברה אינה מקפידה לערוך ו/או לחדש הסכמי התקשרות עם נושאי משרות אמון (מבקר פנים, יועץ משפטי ורואה חשבון). כך לדוגמה, ההתקשרות עם היועץ המשפטי אינה מעוגנת בהסכם כתוב. לדעת הביקורת התקשרות שאינה מעוגנת בכתב עלולה להוביל למחלוקות בדבר היקף השירות וגובה שכר הטרחה המשולם בגינו.
272. ממצאי הביקורת עולה כי במהלך השנים 2005 - 2006 שכר הטרחה השוטף ששולם ליועץ המשפטי מדי חודש חורג מסכום הריטיינר שנקבע בנוהל לשכת התאגידיים. בנוסף, שולמו ליועץ המשפטי סכומים נוספים מבלי שהנ"ל מסר פירוט על השירות שנתן לחברה בגין סכומים אלה.
273. אין הקפדה על יישום ההנחיות שנקבעו בנוהל מורשי חתימה. מטרת הנוהל היא לקבוע תהליכי פיקוח ובקרה של הגורמים המוסמכים על ביצוע החלטות החברה. במסגרת הביקורת אותרו הסכמי התקשרות שנחתמו שלא בהתאם לנוהל.
274. בנהלי החברה הנוגעים להתקשרויות עם ספקים נקבעו הנחיות שונות בנוגע לתנאים לפרסום מכרז: נוהל "הזמנות, רכישות ותשלומים" קובע כי מכרז יפורסם בכל התקשרות בסכום הגבוה מ- 50,000 ש"ח, בעוד שבנוהל "מכרזים" של החברה נקבע כי הסכום לפרסום מכרז הינו 100,000 ש"ח ומעלה.
275. קיימים מקרים בהם התקשרויות עם ספקים/נותני שירות מבוצעות ללא מכרז או הליך קבלת הצעות. קיום התקשרויות ללא ביצוע מכרז/הליך קבלת הצעות, הינו בניגוד לנוהלי החברה ועלול לגרום לחברה הוצאות מיותרות.
276. החברה אינה מקפידה על חידוש הסכמים לאחר שפגה תקופת ההתקשרות. לעיתים, חידוש ההסכם מתבצע בדיעבד עם אותו ספק וללא מכרז/קבלת הצעות. דרך התנהלות זו אינה תקינה וחושפת את החברה לסיכונים.
277. ממצאי הביקורת אותרו מקרים בהם החברה חידשה התקשרות עם ספק, ללא ניצול האופציה שעמדה לרשותה להארכת ההסכם הראשוני. דבר שגרר גידול בהוצאות החברה.

278. בניגוד להחלטת ועדת המכרזים של החברה להקפיא את הפרסום בחלק ממתחם הספארי (על שטח קיר לאורך דרך לוד ברמת-גן), המשיכה החברה להתיר פרסום בשטח באמצעות מופ בע"מ, ולגבות תשלום בגין הפרסום.
279. מהממצאים עולה כי החברה אינה מוודאת כי לזכיינים הפועלים בתחומה יש רישיון עסק בר תוקף.
280. למרות היות החברה גוף מתוקצב על פי תיקון מספר 16 לחוק יסודות התקציב לשנת 2005, החברה לא העבירה לאגף כח אדם ושכר ברשויות מקומיות במשרד הפנים חוזים של עובדים לצורך קבלת אישור מוקדם.
281. ממצאי הביקורת עולה כי קיימים מקרים בהם העסקת עובד נמשכה ללא חידוש ההסכם/הארכתו כנדרש. הדבר מעיד על ליקוי בפקוח ובקרה על הנושא, העלול לחשוף החברה לתביעות משפטיות מצד עובדים ולגרום להוצאות כספיות מיותרות.
282. מנכ"ל החברה צבר ימי חופשה מעבר למכסת הימים המותרת בהסכם העסקתו, ללא אישור דירקטוריון החברה כנדרש. מכסת הימים העודפת לא נמזקה עם המעבר לשנת הכספים העוקבת.
283. לאחד מעובדי החברה אושרו תשלומים בגין אחזקת רכב למרות העובדה שהרכב אינו רשום על שמו ו/או על שם בת זוגו. הדבר הינו בניגוד לסעיף 3, בהוראת שעה כספי 2006-1-22 מתאריך- 4 במאי 2006.
284. לשניים מעובדי החברה נקבעה בהסכם העסקה, מכסת חופשה החורגת מכמות הימים הקבועה בחוזר מנכ"ל משרד הפנים 3/03.
285. לחלק מעובדי החברה שולמה תוספת מאמץ ופרמיית אי היעדרות בשנת 2006, על אף העובדה שלא עמדו בקריטריונים שנקבעו לעניין הזכאות.
286. הביקורת רואה בחומרה מקרים בהם מועסקים עובדים בחברה במחלקות עליהן ממונה בן משפחה מדרגה ראשונה במסגרת תפקידו כממלא מקום מנהל תורן.

המלצות

287. באחריות מנכ"ל החברה ולשכת התאגידיים לעדכן אצל רשם החברות את שמות חברי הנהלת החברה המכהנים בפועל.
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 8 בפברואר, 2010, בהתייחסותו לסעיף 287 בטיוטת דוח הביקורת, כי: "בוצע. ביום 3 בפברואר 2010 התקבלה רשימה מעודכנת מלשכת התאגידיים של חברי דירקטוריון מטעם עיריית ת"א. ביום 7 בפברואר 2010 בוצע עדכון אצל רשם החברות של שמות חברי הנהלת החברה המכהנים בפועל."

288. באחריות מנכ"ל החברה לדווח ללשכת התאגידים על היעדרויות חברים (נציגי עיריית תל אביב - יפו) מישיבות הנהלה ווועדות החברה. באחריות לשכת התאגידים להעביר הטיפול לגורמים המוסמכים על פי הנהל והתקנות.
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 8 בפברואר, 2010, בהתייחסותו לסעיף 288 בטיוטת דוח הביקורת, כי ההמלצה מקובלת.
289. באחריות לשכת התאגידים להפיץ לכל חברי הדירקטוריון (נציגי עיריית תל אביב - יפו) את הוראות התקנות והנהל, לכשיעודכן, בנושא נציגי העירייה בתאגיד עירוני.
290. יש לתעד את ישיבות הדירקטוריון בצורה נאותה, כך שניתן יהיה לדעת מה הייתה עמדת כל אחד מהנוכחים בנושאים שנידונו וכן מה היו השיקולים שהובילו לקבלת אותן ההחלטות.
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 8 בפברואר, 2010, בהתייחסותו לסעיף 290 בטיוטת דוח הביקורת, כי: "לדעתנו תיעוד הישיבות מתבצע בצורה נאותה. החלטות בנושאים מרכזיים מתועדים בצורה מפורטת חוץ שיקוף דעתם של כל הנוכחים. אולם בעתיד יינתן דגש כך שהפרוטוקולים יהיו מפורטים יותר".
291. על מנכ"ל החברה להביא את קובץ גהלי החברה לדיון ולאישור הדירקטוריון.
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 8 בפברואר, 2010, בהתייחסותו לסעיף 291 בטיוטת דוח הביקורת, כי: "לדעתנו אין צורך באישור קובץ הנהלים על ידי הנהלת החברה, אולם בישיבתה הקרובה תביא החברה לאישור חברי הנהלה נהלים נבחרים".
292. על החברה לפעול בהתאם ובכפוף להסכם הקיבוצי שנחתם, בעניין חלוקת הזמנות ואישורי כניסה לעובדים ולא לחרוג ממנו.
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 8 בפברואר, 2010, בהתייחסותו לסעיף 292 בטיוטת דוח הביקורת, כי: "החברה פועלת בהתאם לנוהל "טיפול בחלוקת הזמנות ואישורי כניסה", שאמור לתת גמישות להנהלה בחלוקת הזמנות לעובדים, ואולם כדי למנוע סתירה בין הנוהל להסכם הקיבוצי יבוצע עדכון של ההסכם הקיבוצי בהתאם לנוהל".
293. על הדירקטוריון לאשר האוכלוסיות הזכאיות בהתאם לנוהל "זכאות לקבל הזמנות ואישורי כניסה" ועל מנכ"ל החברה לוודא כי לא תהיה חריגה מהקבוע בנוהל. בנוסף על דירקטוריון החברה לתת דעתו לעניין זכאות כניסה חופשית של בני משפחה מקרבה ראשונה למתחם הספארי.

- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 8 בפברואר, 2010, בהתייחסותו לסעיף 293 בטיוטת דוח הביקורת, כי: "בוצע. דירקטוריון החברה דן בישיבתו מיום 14/6/09 בנושא חלוקת כרטיסי כניסה לחברי דירקטוריון וחברי מועצת העיר. בהסתמך על חוות הדעת המשפטית של היועצים המשפטיים של החברה, האומרת כי הכניסה לספארי לנושא המשרה (ואף לנלווים אליו), נחזית כחלק מחובותיו במסגרת מילוי תפקידו, הדירקטוריון קיבל החלטה (מצ"ב) לתת תעודת כניסה אישית שתהא מוגבלת לשימוש על ידי נושא המשרה (ונלווים)".
294. יש לזקוף שווי ההטבה לעובדים הנובעת מחלוקת הזמנות ואישורי כניסה לספארי.
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 8 בפברואר, 2010, בהתייחסותו לסעיף 294 בטיוטת דוח הביקורת, כי ההמלצה מקובלת וכי: "במשכורת מרץ 2010 שתשולם באפריל 2010 תיזקף שווי הטבה לעובדים הנובעת מחלוקת הזמנות".
295. יש לקבל חוות דעת השירות המשפטי בקשר לחלוקת כרטיסי VIP וכרטיסי הזמנה לחברי הדירקטוריון המכהנים בחברה. מנכ"ל החברה התייחס לסעיף זה במסגרת התייחסותו לסעיף 293 לעיל.
296. באחריות חשבת החברה לוודא כי יינתן אישור מוקדם ממנכ"ל החברה לפני ביצוע רכישות הממומנות מכספי קופה קטנה. כמו כן באחריותה לפקח אחר התנהלות הקופה ולוודא כי הרכישות יהיו בסכומים הגמוכים מהתקרה הקבועה בנוהל "הזמנות רכישות ותשלומים" של החברה.
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 8 בפברואר, 2010, בהתייחסותו לסעיף 296 בטיוטת דוח הביקורת, כי ההמלצה מקובלת וכי: "הוצאה מקופה קטנה החורגת מסכום של 150 ₪ מאושרת על ידי המנכ"ל במקרים בהם יש צורך לשלם מיידית ובמוזמן, כמו תשלום בגין רישוי. הועברה הנחייה לאחראים על הקופה הקטנה להקפיד על אישור מוקדם ממנכ"ל החברה לפני ביצוע רכישות".
297. יש לפעול לכך שבכל ימות השבוע לרבות סופי שבוע וחגים יופעלו קופות ממוחשבות בכל העמדות.
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 8 בפברואר, 2010, בהתייחסותו לסעיף 297 בטיוטת דוח הביקורת, כי: "החל מינואר 2008 הקופות הממוחשבות מופעלות באופן מלא בכל ימות שנה ובכל העמדות".
298. יש לתעד את כל הכניסות המתבצעות בכל סוגי הכרטיסים (VIP, תקופתי, אישורי כניסה וכיו"ב). לדעת הביקורת התייעוד יאפשר פיקוח ובקרה אחר ניצול הכרטיסים.
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 8 בפברואר, 2010, בהתייחסותו לסעיף 298 בטיוטת דוח הביקורת, כי המלצת הביקורת מקובלת, ואולם "היא מטילה קושי רב בביצוע בשל מורכבות הפתרון הטכני. תתבצע חשיבה עם חברת התמיכה של מערכת הקופות הממוחשבות למציאת פתרון לתעוד המבוקש".

299. יש להנחות את הקופאים לדרוש מבעלי כרטיסי המנוי להציג תעודה מזהה בנוסף להצגת כרטיס המנוי לספארי, זאת על מנת לוודא כי המנוי המוצג אכן שייך למחזיק הכרטיס.
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 8 בפברואר, 2010, בהתייחסותו לסעיף 299 בטיוטת דוח הביקורת, כי: "הקופאים מונחים לדרוש באופן קבוע מבעלי כרטיסי המנוי להציג תעודה מזהה בנוסף להצגת כרטיס המנוי לספארי, ואולם מנהל הקופות יחדד את חשיבות בקשת התעודה המזהה מבעלי כרטיס מנוי בקרב הקופאים. מצ"ב הנחיית מנהל קופות לאחראי קופות מחודש ינואר 2006."
300. במקרים של הפרשים בין סכומי הפדיון בקופה לבין הסכומים שחושבו על פי תוכנת הכרטיסים, על החברה לדרוש הסברים מפורטים מהקופאים, שכן יש בתופעה זו כדי להעיד על ניהול לקוי של הקופות.
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 8 בפברואר, 2010, בהתייחסותו לסעיף 300 בטיוטת דוח הביקורת, כי ההמלצה מקובלת וכי "בעקבות כניסתה של מערכת הקופות הממוחשבת, המקרים בהם מתגלים הפרשים בין סכומי הפדיון בקופה לבין דוח המכירות הצטמצמו משמעותית, בכל מקרה, מנהל הקופות הונחה להגביר את הפיקוח והבקרה על אופן עבודתם של הקופאים, ובמקרים של הפרשים בין הפדיון לדוח מכירות לבצע בירור מתועד ולבקש הסברים להפרשים."
301. על דירקטוריון החברה, בהתאם להנחיות לשכת התאגידיים, לקבוע נוהל נסיעות לחו"ל במסגרתו יקבעו בין היתר האורגנים המוסמכים בחברה לאשר הנסיעה וכן את שיעורי החזר הוצאות הנסיעה המקסימאליים לעובד/חבר הדירקטוריון.
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 8 בפברואר, 2010, בהתייחסותו לסעיף 301 בטיוטת דוח הביקורת, כי: "נסיעות לחו"ל של עובדים מאושרות מראש על ידי הנהלת החברה, ועלותן נקבעת על פי הוראות מס הכנסה. אין נסיעות לחו"ל של חברי דירקטוריון על חשבון החברה. אולם, החברה חגבש נוהל נסיעות לחו"ל הלוקח בחשבון את הנחיות לשכת התאגידיים, ותביאו לאישור הנהלה."
302. יש לערוך עם כל נושאי משרת אמון הסכמי התקשרות בכתב ולהקפיד על חידוש ההסכמים במועד.
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 8 בפברואר, 2010, בהתייחסותו לסעיף 302 בטיוטת דוח הביקורת, כי ההמלצה מקובלת.
303. בהתאם להנחיית לשכת התאגידיים, יש לדרוש מנושאי משרה לדווח, אחת לשנה, לדירקטוריון החברה, על כלל המטלות שביצעו, היקף העובדים, דרגתם ושעות עבודתם. על הנהלת החברה לערוך רישומים מסודרים שיהיה בהם כדי להסביר העסקת יועצים חיצוניים בהיקפים החורגים מתוכנית העבודה השוטפת ו/או ממסגרת התקציב שנקבעה.

- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 8 בפברואר, 2010, בהתייחסותו לסעיף 303 בטיט דוח הביקורת, כי: "החברה עורכת באופן קבוע ושומף בקרה על כל חריגה בהוצאותיה מתוכנית העבודה השוטפת, כולל בהעסקת יועצים חיצוניים במידה ויש".
304. על מנכ"ל החברה לאכוף ישום נוהל מורשה חתימה של החברה.
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 8 בפברואר, 2010, בהתייחסותו לסעיף 304 בטיט דוח הביקורת, כי: "תקנות החברה כפי שנכתבו לפני עשרות שנים אינן מתאימות להווייה היומיומית של החברה, ולמעשה אין ניתן לקיים את פעילותה השוטפת של החברה בתוך המגבלה שבתקנות החברה. על פי תקנות החברה הרשאת החתימה בכל דבר ועניין(לא רק המחאות, אלא גם כל הסכם, הזמנת רכוש, התחייבות כלשהי בכל תחום שהוא יהיה פעוט ככל שיהיה) הינה אך ורק בידי מורשי חתימה מתוך ההנהלה. ההנהלה כידוע מורכבת מנציגי העיריות ולא מצוות העובדים בספארי ברשות המנכ"ל. החברה ברשות המנכ"ל חפצה מאוד להסדיר נושא זה באופן שמחד יעמוד בתקנון החברה ובכללי מנהל תקין, ומצד שני יאפשר התנהלות שוטפת סבירה. בשנה האחרונה הוצע על ידי היועץ המשפטי להסדיר הנושא באמצעות מינוי ממלאי מקום בהתאם לתקנון החברה אשר יהיו מתוך צוות הניהול הבכיר של החברה תוך הגדרת הרשאות החתימה המוענקות בידן כממלאי מקום לעניין זה.
- לפני כשבועיים הובא לידיעתנו כי עיריית תל אביב מתנגדת להלך שכזה, ומבקשת שהדבר יעשה על דרך שינוי תקנון. לא למותר לציין כי שינוי תקנון החברה הינו מהלך מורכב וארוך בזמן בשל הצורך לקבל אישורי שתי מועצות עיר ומשרד הפנים. ואולם הונחה היועץ המשפטי לשינוי התקנון."
305. על דירקטוריון החברה לקבוע הסכום המינימאלי המחייב עריכת מכרז פומבי. בהתאם לקביעה זו יש לעדכן את נהלי החברה הרלוונטיים.
306. על מנכ"ל החברה לוודא כי התקשרויות עם ספקים יבוצעו בהתאם לקבוע בנהלי החברה, למעט מקרים מיוחדים בהם יוגדר מראש פטור ממכרז על ידי דירקטוריון החברה (ספק יחיד, דחיפות וכיו"ב).
307. מומלץ כי במסגרת חידוש הסכם עם ספק יבחנו האופציות העומדות בפני החברה מכה הסכמים הקודמים. יש לממש האופציות במקרים בהם קיימת הטבה לחברה.
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 8 בפברואר, 2010, בהתייחסותו לסעיפים 305-307 בטיט דוח הביקורת, כי ההמלצות מקובלות וכי "החברה פועלת לניבוש נוהל 'רכש והתקשרויות' חדש, שיגדיר את הסמכויות, שיטת ההתקשרות והסכומים."
308. בהתאם להנחיית ועדת מכרזים, על החברה להפסיק הפרסום במתחם הספארי (על שטח קיר לאורך דרך לוד ברמת-גן) עד לקבלת חוות דעת משפטית בנושא.

- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 8 בפברואר, 2010, בהתייחסותו לסעיף 308 בטיוטת דוח הביקורת, כי ההמלצה מקובלת.
309. על מנכ"ל החברה לוודא כי לכל הזכיינים הפועלים בתחום הספארי יש רישיון עסק בר תוקף.
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 8 בפברואר, 2010, בהתייחסותו לסעיף 309 בטיוטת דוח הביקורת, כי ההמלצה מקובלת.
310. על החברה להעביר החוזים עם העובדים לאישור אגף כח אדם ושכר ברשויות מקומיות במשרד הפנים כנדרש.
311. על החברה להקפיד כי העסקת העובדים תבוצע בהתאם להסכמים שנחתמו עימם, ולמשך התקופה שנקבעה בהסכם. בנוסף על החברה להקפיד על חידוש הסכמים עם העובדים במועד.
312. הביקורת ממליצה כי כלל ההטבות הניתנות לעובדים יובאו לאישור דירקטוריון החברה טרם מתן ההטבה. יש לבדוק שמתן ההטבה לעובד אינה חורגת מהקבוע בתקנות, חוזרי מנכ"ל משרד הפנים והסכמים שנחתמו עם העובד.
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 8 בפברואר, 2010, בהתייחסותו לסעיפים 310 - 312 בטיוטת דוח הביקורת: "בעקבות ביקורת הממונה על השכר במשרד האוצר שהחלה ב-2007, החברה שכרה את שירותיו של היועץ ע. ג., לשעבר הממונה על השכר, על מנת להסדיר את אישור מערכת השכר של החברה. במסגרת טיפולו החברה נמצאת בקשר רצוף גם עם נציג אגף כוח אדם ברשויות המקומיות במשרד הפנים. על פי עצתו לא חודשו ההסכמים לעובדים בחוזים האישיים עד לאישור הממונה על השכר".
313. על מנכ"ל החברה להקפיד שלא יועסקו עובדים במחלקות עליהן ממונה בן משפחתם מדרגה ראשונה.
- מנכ"ל החברה מסר לביקורת בתאריך 8 בפברואר, 2010, בהתייחסותו לסעיף 313 בטיוטת דוח הביקורת, כי: "כל קרובי המשפחה המועסקים בספארי, למעט מקרה אחד, הכירו בספארי ונישאו בתקופת עבודתם בספארי. בשום מקרה אין ממונה על קרוב משפחה, למעט כאשר אחד מהם ממלא תפקיד מנהל תורן".

לתשומת לב:

התייחסויות המבוקרים ואחרים למסקנות והמלצות הביקורת, מצורפות לדוח בפרק הנספחים ומהוות חלק בלתי נפרד מדוח הביקורת. הנספחים להתייחסויות (אם צורפו) שמורים במשרד מבקר העירייה.

נספח ה – התייחסות מנכ"ל הספארי מתאריך 8.2.2010.